

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN FİZİKSEL YAPILARININ
ÖĞRENCİLERİNE MODEL OLABİLME DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ (RİZE İLİ ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Akif KAPLAN

TRABZON
Mayıs, 2018

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN FİZİKSEL YAPILARININ
ÖĞRENCİLERİNE MODEL OLABİLME DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ (RİZE İLİ ÖRNEĞİ)

Akif KAPLAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Doç. Dr. Selami YÜKSEK

TRABZON
Mayıs, 2018

KTÜ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Bu çalışma jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 28/06/ 2018

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Selami YÜKSEK

Üye : Doç. Dr. Erkal ARSLANOĞLU

Üye : Doç. Dr. Vedat AYAN

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Nevzat YİĞİT

Enstitü Müdür V.

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Karadeniz Teknik Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Akif KAPLAN

.../.../ 2018

ÖN SÖZ

Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel yapılarının öğrencileri üzerinde spora teşvik etme ve spor yapma bakımından etkilerinin araştırıldığı bu çalışma, Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlandı.

Bu çalışma sürecinde araştırmama yön veren ve değerli bilgilerinden istifade ettiğim danışmanım Doç. Dr. Selami YÜKSEK'e, önerileri ve tecrübeleri ile her zaman bana yardımcı olan Doç. Dr. Vedat AYAN'a, çalışmamda emekleri olan değerli hocam Dr. Fatih ORÇAN'a ve üzerimde emekleri olan Doç. Dr. İdris YILMAZ ve Doç. Dr. Erman ÖNCÜ'ye teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Ayrıca çalışmam sürecinde bana desteklerini esirgemeyen saygıdeğer öğretmen arkadaşlarım Özkan KARA ve Uğur CİRA'ya, antrenör arkadaşım sevgili Şeyda BELLİ'ye teşekkürü bir borç bilirim.

Aynı zamanda çalışmamda gönüllü olarak katılan tüm öğretmen ve öğrencilerin yanı sıra bana manevi desteklerini esirgemeyen ailem ve tüm arkadaşlarıma şükranlarımı sunarım.

Mayıs, 2018
Akif KAPLAN

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIII
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	2
1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi.....	2
1. 2. 1. Araştırmanın Denenceleri	3
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1. 4. Araştırmanın Varsayımları	4
1. 5. Tanımlar	4
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	5
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi	5
2. 1. 1. Eğitim.....	5
2. 1. 2. Öğretmen.....	6
2. 1. 3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Özellikleri	7
2. 1. 4. Antropometri	9
2. 1. 5. Antropometri ve Spor	11
2. 1. 6. Somatotip.....	11
2. 1. 6. 1. Heath ve Carter Somatotip Belirleme Tekniği	13
2. 1. 6. 2. Somatotipi Belirlemek İçin Antropometrik Ölçüm Yöntemleri	14
2. 1. 6. 2. 1. Boy Ölçümü	14
2. 1. 6. 2. 2. Ağırlık Ölçümü	15
2. 1. 6. 2. 3. Deri Kıvrımı Kalınlığı (Skinfold) Ölçümleri	15
2. 1. 6. 2. 4. Üst Kol Çevresi Ölçümü	15
2. 1. 6. 2. 5. Baldır Çevresi Ölçümü	16
2. 1. 6. 2. 6. Dirsek Genişliği Ölçümü	16

2. 1. 6. 2. 7. Diz Genişliği Ölçümü	16
2. 1. 6. 3. Somatotipin Hesaplanması	16
2. 1. 6. 3. 1. Endomorfik Komponent.....	16
2. 1. 6. 3. 2. Mezomorfik Komponent	17
2. 1. 6. 3. 3. Ektomorfik Komponent	17
2. 1. 6. 4. Somatokart.....	18
2. 2. Literatür Taramasının Sonuçları	19
3. YÖNTEM	20
3. 1. Araştırma Modeli	20
3. 2. Araştırma Grubu.....	20
3. 3. Verilerin Toplanması.....	21
3. 3. 1. Anket	21
3. 3. 2. Bilgi Toplama Formu.....	21
3. 3. 2. 1. Boy Ölçümü.....	22
3. 3. 2. 2. Ağırlık Ölçümü.....	22
3. 3. 2. 3. Deri Kıvrımı Kalınlığı (Skinfold) Ölçümleri	23
3. 3. 2. 3. 1. Arka Üst Kol Deri Kıvrımı Kalınlığı (Triceps) Ölçümü.....	24
3. 3. 2. 3. 2. Sırt Deri Kıvrımı Kalınlığı (Subscapular) Ölçümü.....	24
3. 3. 2. 3. 3. Suprailiac Deri Kıvrımı Kalınlığı Ölçümü.....	24
3. 3. 2. 3. 4. Calf Deri Kıvrımı Kalınlığı Ölçümü.....	24
3. 3. 2. 4. Çevre Ölçümleri.....	24
3. 3. 2. 4. 1. Pazu Çevresi (Biceps) Ölçümü	24
3. 3. 2. 4. 2. Baldır Çevresi (Calf) Ölçümü.....	25
3. 3. 2. 5. Genişlik (Çap) Ölçümleri.....	25
3. 3. 2. 5. 1. Dirsek Genişliği (Humerus Bicondüler) Ölçümü.....	25
3. 3. 2. 5. 2. Diz Genişliği (Femur Bicondüler) Ölçümü.....	25
3. 4. Verilerin Analizi.....	25
3. 4. 1. Anketlerin Analizi	26
3. 4. 2. Somatotip Verilerin Analizi	26
4. BULGULAR.....	27
5. TARTIşMA	53
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	56
6. 1. Sonuçlar	56
6. 2. Öneriler	57

7. KAYNAKLAR	58
8. EKLER	62
9. ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ.....	68

ÖZET

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Fiziksel Yapılarının Öğrencilerine Model Olabilme Düzeylerinin İncelenmesi (Rize İli Örneği)

Bu çalışmanın amacı beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel yapılarının öğrencilerine model olabilme düzeylerini incelemektir.

Bu araştırma nicel araştırma kapsamına giren ilişkisel tarama modeline uygun olarak yapıldı. Araştırmanın evrenini Rize ilinde 2016-2017 eğitim yılında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ve bu öğretmenlerin eğitim verdiği ortaokul ve lise dengi okullardaki kız ve erkek öğrenciler oluşturdu. Örneklem grubunu ise çalışmaya gönüllü olarak katılan 19 kadın, 37 erkek olmak üzere toplam 56 öğretmen ile bu öğretmenlerin eğitim verdiği 22 ortaokul ve 18 lise dengi okuldaki 1270 kız ve 1505 erkek olmak üzere toplam 2775 öğrenci oluşturmaktadır.

Çalışmaya katılan 2775 öğrenciye okullarında “Beden Eğitimi Öğretmeninin Fiziksel Yapısının Model Olma Düzeyinin İncelenmesi” anketi uygulandı. Bu öğrencilere eğitim veren 56 öğretmenin somatotip yapısını belirlemek için Heath-Carter yöntemi kullanıldı. Bu yöntemde öğretmenlerin boy, ağırlık, triceps skinfold, subscapular skinfold, suprailiac skinfold, calf skinfold, calf çevre, biceps çevre, diz çap ve dirsek çap antropometrik ölçümleri alındı. Anketlerin analizinde SPSS 24.0 programı kullanıldı.

Araştırma sonucunda antropometrik ölçümleri yapılan 19 kadın öğretmenin ortalama somatotip bileşenleri 4-4-2 olup mezomorf-endorf bir yapıya sahip oldukları; erkek öğretmenlerin ise ortalama somatotip bileşenleri 3-5-1 olup endomorfik mezomorf bir yapıya sahip oldukları bulundu.

Sonuç olarak öğrencilerin “atletik”, “zayıf” ve “normal” morfolojik yapıya sahip beden eğitimi öğretmenlerini model aldıklarını, “şişman” ve “iri” morfolojik yapıya sahip beden eğitimi öğretmenlerini model almadıklarını; “atletik”, “zayıf” ve “normal” morfolojik yapıya sahip beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerde spor yapma isteğini artırdığı, “şişman” ve “iri” morfolojik yapıya sahip beden eğitimi öğretmenlerinin ise öğrencilerde spor yapma isteğini azalttığını söyleyebiliriz.

Anahtar Kelimeler: Model Öğretmen, Spor, Antropometri, Somatotip.

ABSTRACT

An Examination of the Levels of Physical Education Teachers' Physical Structures' Ability to Be a Model for Students (The Example of Rize Province)

The aim of this study is to examine the level of physical education teachers' physical structures' ability to be a model for their students.

This research was conducted in accordance with the relational screening model, which is included in the scope of quantitative research. The population of the study consisted of the physical education teachers and the female and male students at the secondary and high schools and their equivalents where these teachers provided training in the province of Rize during 2016-2017 academic year. The sample group consisted of 56 teachers, 19 female and 37 male, who participated in the study voluntarily, and 2775 students, including 1270 girls and 1505 boys in 18 middle schools and 18 high schools and their equivalents where these teachers provided training.

The survey "An Examination of the Level of Physical Education Teachers' Physical Structures" Being a Model" was applied to 2775 students who participated in the study at their schools. The Heath-Carter method was used to determine the somatotype structure of 56 teachers training these students. In this method, the height, weight, triceps skinfold, subscapular skinfold, suprailiac skinfold, calf skinfold, calf circumference, biceps circumference, knee diameter and elbow diameter anthropometric measurements of physical education teachers were taken. In the analysis SPSS 24.0 program was used.

As a result of the study, it has been found that the mean somatotype components of 19 female teachers, whose anthropometric measurements were taken, are 4-4-2 and they had a mesomorph-endomorphic structure; the average somatotype components of the male teachers are 3-5-1 and they have an endomorphic mesomorphic structure.

Consequently, we can say that students take physical education teachers with "athletic", "thin" and "normal" morphological structures as a model and they do not take the physical education teachers with "fat" and "large" morphological structures; the physical education teachers with "athletic", "thin" and "normal" morphological structure increase the desire to do sports in the students and the physical education teachers with "fat" and "big" morphological structure reduce the desire to do sports in the students.

Keywords: Model Teacher, Sports, Anthropometry, Somatotype.

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Araştırma Yapılan Okul Türlerinin, Anket Yapılan Öğrencilerin ve Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Sayıları	20
2.	Öğretmenlerin Morfolojik Yapılarının VKİ Değerlerine Göre Sınıflandırılması	26
3.	Cinsiyet, Okul Türü ve Sınıf Düzeyi Değişkenlerine Göre Öğrencilerle İlgili Bulgular.....	27
4.	Cinsiyet ve Yaş Değişkenlerine Göre Öğrenciler ile ilgili Bulgular.....	28
5.	Öğrencilere Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğrencilerin Derslerine Girdiği Zaman Aralığı (Yıl Bazında) ile İlgili Bulgular	28
6.	Öğretmenlerin Boy Uzunluğunun Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	29
7.	Öğretmenlerin Kilolarının Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	30
8.	Öğretmenlerin Fiziksel Görünümlerinin Mesleklerine Uygunluğunun Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	31
9.	Öğretmenlerin Fiziksel Görünümlerinin Nasıl Olması Gerektiğinin Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	31
10.	Öğretmenlerin Fiziksel Görünümünün Öğrencilerin Spor Yapma İsteğini Etkileme Durumunun Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	33
11.	Öğretmenlerin Fiziksel Görünümlerinin Öğrenciler Üzerindeki Spor Yapma İsteğini Olumlu ve Olumsuz Etkileme Durumunun Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	33
12.	Öğretmenlerin Kiloları ile İlgili Formlarını Zamanla Korumasının Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	35
13.	Mevcut Öğretmen ile Hayal Edilen Beden Eğitimi Öğretmeninin Fiziksel Olarak Benzerliğinin Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	36
14.	Öğretmenlerin Diğer Beden Eğitimi Öğretmenleri İle Fiziksel Görünümleri Bakımından Kıyaslanmasının Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	37

15.	Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteklerinin Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	38
16.	Öğrencilerin Kendi Öğretmenlerinin Fiziksel Görünümüne Benzer Bir Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteklerinin Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi	39
17.	Öğretmenlerin Morfolojik Yapılarına Göre Dağılımları	40
18.	Öğretmenlerin Mevcut Kilolarının Nasıl Olması Gerektiği ile İlgili Öğrenci Görüşleri	41
19.	Öğretmenlerin Fiziksel Görünümünün Nasıl Olması Gerektiği ile İlgili Görüşleri	42
20.	Öğretmenlerin Mevcut Fiziksel Görünümünün Öğrencilerin Spor Yapma İsteğini Etkileme Durumu ile İlgili Öğrenci Görüşleri	43
21.	Öğretmenlerin Mevcut Fiziksel Görünümünün Öğrencilerin Spor Yapma İsteğini Olumlu veya Olumsuz Etkileme Durumu ile İlgili Öğrenci Görüşleri	44
22.	Öğrencilerin Mevcut Öğretmenin Fiziksel Görünümü ile Hayal Edilen Öğretmenin Fiziksel Görünümünün Benzerliği ile İlgili Görüşleri	45
23.	Öğrencilerin Mevcut Öğretmeninin Fiziksel Görünümü ile Diğer Öğretmenlerin Fiziksel Görünümü ile İlgili Görüşleri	46
24.	Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak İsteyip İstememe Durumuna İlişkin Görüşleri	47
25.	Öğrencilerin Mevcut Beden Eğitimi Öğretmeninin Fiziksel Görünümüne İlişkin Görüşleri	48
26.	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Yaş, Görev Süresi ve Somatotip Değerleri ile İlgili Bulgular	49
27.	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Antropometrik Ölçüm Değerlerinden Elde Edilen Bulgular	50

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Sheldon sınıflaması.....	12
2.	Somatotip bileşenleri.....	13
3.	Somatokart örneği.....	18
4.	Mezura.....	22
5.	Baskül.....	23
6.	Skinfold kaliper aleti (Holtain marka).....	23
7.	Kumpas aleti (Holtain marka).....	25
8.	Kadın öğretmenlerin somatotip yapıları.....	51
9.	Erkek öğretmenlerin somatotip yapıları.....	52
10.	Kadın ve erkek öğretmenlerin ortalama somatotip yapıları.....	52

KISALTMALAR LİSTESİ

- VKİ** : Vücut Kitle İndeksi
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
OBESİD : Okul İçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Daire Başkanlığı
Min. : Minimum
Max. : Maksimum
n : Kişi sayısı
F : Frekans
% : Yüzdeler oran
M : Ortalama
S.D. : Standart sapma
WHO : World Health Organization (Dünya Sağlık Örgütü)

1. GİRİŞ

Eğitim, bireyde davranış değiştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (Senemoğlu, 2004).

Eğitim ortamında istendik davranışları kazandıran profesyonel kişinin öğretmen olduğu ileri sürülmektedir (Sönmez, 2003). Gerçek anlamda etkili bir öğretmen, “uygulanan programın hedefleri doğrultusunda öğrencinin öğrenmesine yardımcı olan kişi” olarak ifade edilmektedir (Erden, 1998).

Yukardaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere eğitim sistemi içinde nitelikli öğrenci yetişmesinin öğretmenlerin nitelikli olmalarıyla mümkün olabildiği; eğitim verilen öğrencilerin niteliklerinin öğretmenlerin nitelikleriyle özdeş olduğu belirtilmektedir (Varış, 1976).

Eğitim sisteminin işleyişi ve sistemin başarıya ulaşması ile öğretmenlerin öğrenciler üzerinde olumlu etkiler yaratabilmesi, öğretmenin sahip olduğu niteliklere bağlanmakta, bu nedenle öğretmenlerin hem bilgileri hem de kişilikleri önemli sayılmaktadır (Demirel, 1998; Küçükahmet, 1999).

Kendi alanında profesyonel anlamda iyi yer edinmek için çalışmanın ideal bir öğretmen olabilmek adına yeterli olmadığı, aynı zamanda bu öğretmenlerin kendi yaşamlarını anlayan, bilen ve yaşayan kimseler olduğu vurgulanmaktadır. Öğrencilerin eğitimi ve onlara örnek olunması bakımından beden eğitimi öğretmenin sosyal, ruhsal ve fiziksel özelliklerinin önemli olduğu ifade edilmektedir (Tamer ve Pulur, 2001).

Model bir öğretmenin, öğrencilerine meslekî ve kişisel özellikleri bakımından örnek olması lazımdır (Demirel, 1998; Küçükahmet, 1999; Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi öğretmeni ise mesleği gereği öğrencilerinin spora ve spor yapmaya karşı ilgisini artırmak için model olması gereklidir.

Son yıllarda mücadelecî özelliği ile spor, popüleritesi artan bir alan haline gelmiştir. Spor içindeki zorlu rekabette zaman ilerledikçe kazanan takım veya sporcular, küçük farklarla üstünlüğünü elde etmeye başlamıştır. Sporcuların doğru spora yönlendirilmesini ve onların azami derecede başarılı olmasını sağlamak için sporda potansiyel performansın erken yaşta saptanması gereklidir. Sporcuların potansiyel yeteneklerini belirlemek için de farklı branşlardaki performans kriterleri belirlenmesi, yetenek seçiminin bu doğrultuda yapılması gereklidir (İnan, 2014).

Tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de sporun gelişmesi ve nitelikli sporcu sayısının artması, küçük yaşlardan itibaren çocukların spora ve spor dallarına yönlendirilmesine bağlıdır. Bunu sağlamak için de ülkemizdeki resmi ve özel okullarda

görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin meslekî bilgi ve becerilerinin yeterli olmasının yanı sıra kişisel birtakım özellikleri ile de model olabilmeleri gerektiğini düşünebiliriz.

Beden eğitimi öğretmenlerinin bütün sportif alanlarda başarılı olması beklenmemelidir; fakat birçok branşta hareketlerin gösterilmesi ve öğretilmesinde beden eğitimi öğretmenlerinin iyi performans gösterebilmesi gereklidir (Tamer ve Pulur, 2001).

Öğrencilerin yönlendirilmesi, iyi eğitilmesi ve onlara örnek olunması bakımından beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel, sosyal ve ruhsal özellikleri etkili olmaktadır (Tamer ve Pulur, 2001).

Beden eğitimi öğretmenleri de birçok özellik bakımından öğrencilerine model olabilmelidir. Beden eğitimi dersinin doğal olarak çizdiği ideal bir öğretmen profilinde bir beden eğitimi öğretmenin meslekî açıdan hem spor bilgisinin yeterli olması hem de fiziksel uygunluğunun bu sporları yapmaya veya öğrencileri bu sporlara teşvik etmeye uygun olması gerektiğini düşünebiliriz.

Beden eğitimi öğretmenin niteliklerini konu alan çalışmalar alanyazında mevcuttur. Fakat bu araştırmalarda beden eğitimi öğretmenin fiziksel uygunluğunun öğrenciler üzerindeki etkileri tam olarak incelenmemiştir.

Ülkemizde sporlara olan ilginin ve nitelikli sporcu sayısının artırılması için beden eğitimi öğretmenin meslekî bilgisinin yanında fiziksel olarak da model bir öğretmen profiline sahip olmasının gerekli olduğunu düşünebiliriz.

Bu çalışma ile beden eğitimi öğretmenlerinin fiziki yapılarının öğrencilerin spora ve spor yapmaları üzerindeki etkisi araştırılarak, fiziksel olarak model bir beden eğitimi öğretmeni profili oluşturulmaya çalışılmıştır. Bunun için beden eğitimi öğretmenlerinin somatotip yapılarının antropometrik ölçümler ile belirlenerek, bu yapıların öğrenciler üzerindeki etkileri ile ilgili görüşleri analiz edilmiştir.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel yapılarının öğrencilerine model olabilme düzeylerinin incelenmesi amaçlandı. Böylece beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel yapılarının öğrencileri üzerindeki etkileri incelenerek alanyazındaki bu boşluğun doldurulması hedeflendi.

1. 2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Bu araştırmanın gerekçesi, Rize'de görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel yapılarının öğrencilerini spora ve spor yapmaya teşvik edici bir etkisinin olup olmadığını incelemektir.

Araştırmanın gerekçesi problem cümlesini ifade etmektedir. Alt problem cümleleri ise şu şekildedir:

1. Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel yapısı, öğrencilerinin spora ve spor yapmaya karşı ilgisini etkiler mi?
2. Beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel yapısı, öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenliği mesleğine bakış açılarını etkiler mi?
3. Öğrenciler, beden eğitimi öğretmenlerinin hangi fiziksel yapıda olmasını tercih eder?
4. Beden eğitimi öğretmenlerinin morfolojik yapıları, öğrenciler tarafından olumlu veya olumsuz karşılanıyor mu?
5. Kadın beden eğitimi öğretmenleri ile erkek beden eğitimi öğretmenlerinin morfolojik yapıları arasında fark var mıdır?
6. Öğrencilerin cinsiyet değişkenlerine göre kadın beden eğitimi öğretmenin morfolojik yapısı hakkındaki görüşleri arasında fark var mıdır?
7. Öğrencilerin cinsiyet değişkenlerine göre erkek beden eğitimi öğretmenin morfolojik yapısı hakkındaki görüşleri arasında fark var mıdır?

1. 2. 1. Araştırmanın Denenceleri

1. Beden eğitimi öğretmenleri endomorfik bir yapıya sahiptir.
2. Beden eğitimi öğretmenleri mezomorfik bir yapıya sahiptir.
3. Beden eğitimi öğretmenleri ektomorfik bir yapıya sahiptir.
4. Öğrenciler, beden eğitimi öğretmenlerinin atletik bir yapıda olmasını tercih eder.
5. Öğrenciler, beden eğitimi öğretmenlerinin zayıf bir yapıda olmasını tercih eder.
6. Öğrenciler, beden eğitimi öğretmenlerinin iri bir yapıda olmasını tercih eder.
7. Beden eğitimi öğretmenlerinin morfolojik yapısı, öğrencilerinin spora ve spor yapmaya karşı ilgisini olumlu etkiler.
8. Beden eğitimi öğretmenlerinin morfolojik yapısı, öğrencilerinin spora ve spor yapmaya karşı ilgisini olumsuz etkiler.
9. Beden eğitimi öğretmenlerinin morfolojik yapısı, öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine bakış açısını olumlu ya da olumsuz etkiler.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, Rize ilindeki bazı eğitim kurumlarında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ve öğrenim gören öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

Çalışmaya katılan öğrencilerin anketlere gerçek düşüncelerini yansıttığı, beden eğitimi öğretmenlerinin ise antropometrik ölçümlerinin doğru yöntemlerle yapıldığı varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Antropometri: İnsan vücudunun çap, çevre, uzunluk ve deri altı yağ kalınlıklarının ölçülerek bunların oransal ifadelerle ortaya konulması ile vücudun genel ve özel yapılarını belirleme sürecidir (Zorba, 2005).

Morfoloji: İnsanlarda, bitkilerde ve diğer canlılarda organların yapılarını, biçimlerini, biçimleriyle görevleri arasındaki ilişkiyi inceleyen bilim dalıdır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2009).

Somatotip: Somatotip, boyutu göz önüne alınmaksızın vücut bileşiminin oluşturularak insanın gösterdiği bedensel tiplerin ortaya konulmasıdır. İnsan fizyolojisini tanımlamada önemli bir metot olan somatotipin belirlenmesi sayesinde vücut şekli ve kompozisyonuyla bağlantılı birçok özellik değerlerle belirlenebilir. Her vücut tipi için özelliklerin tanımlanması ve ölçeklendirme biçimi değişmektedir. Hipokrat'tan beri devam edegelen bu metotların varlığı insan vücudunu tanımlamada hâlâ önemli bir yer tutar (Duquet ve Carter, 2009).

Somatotip farklılıklarına ilişkin endomorfi, mezomorfi ve ektomorfi olmak üzere üç farklı tip bulunmaktadır.

Endomorfi: Bu tipteki bireylerde sindirim sistemi gelişmiş olmasının yanında çoğunlukla kollar ve parmaklar kısa, buna paralel olarak bacaklar da kısadır ve bacak çevresi büyüktür. Karın, geniş ve sarkık bir yapı gösterir ve bunu gelişmiş bir karın çıkıntısı tamamlar. Endomorfi bileşeni tüm bu özelliklerden de anlaşılacağı üzere bireyin şişmanlık ve yağlılık durumunu ifade eder. Bu değer düşük olduğu kişilerin yağ oranı bakımından "zayıf" oldukları söylenebilir (Carter ve Heath, 1990, s.30).

Mezomorfi: Kaslı kol ve bacak yapısı vardır. Uzun ve kuvvetli bir boyuna ve geniş omuzlara sahiptir. İri ve kalın eklem ve parmaklar vardır (Carter ve Heath, 1990, s.30-31).

Ektomorfi: Bu tipler vücuda göre büyük bir kafaya sahiptir. Dar omuzlara sahip bu tipin dominant olduğu kişilerin çoğunluğunda hafif bir kamburluk görülür. İnce ve uzun bacaklar, eklemler ve kollara sahip olmasının yanında ince ve yuvarlak bir göğüs vardır. Çıkıntısı olmayan düz bir karına ve dar bir kalçaya sahiptir (Carter ve Heath, 1990, s.31).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Bu bölümde eğitim, öğretmen, beden eğitimi ve spor öğretmeni ve özellikleri, beden eğitimi ve sporun eğitimle ilişkisi, antropometri, antropometri ve spor ilişkisi, somatotip konuları incelendi.

2. 1. 1. Eğitim

İnsanların var oluşundan bu yana hayatlarını etkileyen en büyük unsur olan eğitim sayesinde insanlar toplum içinde başka insanlarla etkileşim içine girerek doğal ve bencil bir varlık olma durumundan toplumsal ve öğrenmeye dayalı yaşantı sürdüren bir varlık durumuna dönüşmüştür ve bulunduğu ortam ile etkileşimde bulunduğu kişileri değişime uğratabilen bir öge olmuştur (Alıcıgüzel, 1973).

Tezcan (1985), eğitimi tanımlarken bireyin kişilik gelişimine yardımcı olacak bilgi, beceri ve davranışları kazandırarak onun toplumsal yaşama uyum sağlamasına etki eden en büyük unsur olarak bahsetmiştir.

Fidan (2012) ise eğitimi insanları belli amaçlar doğrultusunda yetiştirme süreci olarak tanımlayarak, okul dışında da eğitimin insan hayatı boyunca her alanda devam ettiğini, okullarda yapılan eğitimin ise bu sürecin ön önemli ayağını olduğunu belirtmiştir.

Ertürk (2013) eğitimi, kişinin var olan davranışlarını istenilen yönde değiştirmek için kullanılan her türlü bilgi, beceri ve davranışları içeren uygulamalar olarak tanımlamıştır.

Küçükahmet (2000) ise eğitimi, bir insan varlığının yetişme ve gelişmesini sağlamak üzere o insana özgü tüm imkânların onlar üzerinde kullanılması olarak tanımlamıştır.

Eğitim çok genel bir kavram olduğu için birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazıları şunlardır:

1. "Eğitim, çocukları yetiştirmek ve insan yapmak sanatıdır" (J. J. Rousseau).
2. "Eğitim, insana en iyi olgunluğu vermektir" (Eflatun).
3. "Eğitim, yetişkin kuşakların toplumsal yaşama elverişli olmayanlar üzerinde yaptığı etkidir" (E. Durheim).

Variş'a (1994) göre eğitimin genel amacı topluma sağlıklı ve verimli bir şekilde uyum sağlayabilen çocukların ve gençlerin en iyi şekilde yetişmesine yardımcı olmaktır.

Küçükahmet (2000), hayatın her alanında eğitimin öneminin gittikçe arttığını belirterek buna paralel olarak ülkelerin eğitime yaptıkları yatırımları zaman geçtikçe

artırdığını, bunun karşılığında ise daha etkili ve daha güncel yöntemlerle donatılmış bireylerin topluma kazandırılmasını amaçladıklarını belirtmiştir.

Morin (2003), eğitimi tanımlarken çok geniş bir süreç olarak nitelendirmiştir. Eğitim kurumlarındaki sportif etkinliklere katılan öğrenci sayısının küçümsenmeyecek kadar büyük olduğunu ifade eden Leif ve Rustin (1980), söz konusu sportif etkinliklerin beden eğitimi dersinin bir uzantısı ve tamamlayıcısı olduğunu, dolayısıyla sportif etkinliklerin genel eğitimin amaçlarının gerçekleşmesinde büyük bir payının olduğunu ileri sürmüştür, bunun yanında eğitimin bireyin sosyalleştirilmesi ve topluma faydalı bir üyenin hazırlanmasına da yardımcı olduğunu belirtmiştir.

Seidentop, Mand ve Taggard (1986), okullarda verilmesi amaçlanan eğitimin bireylerin sadece zihinsel bakımdan gelişmesi için planlanmadığını, asıl amacın bireylerin kolektif olarak gelişiminin sağlanması olduğunu ifade etmiştir.

Tüm bunları göz önüne aldığımızda okullardaki eğitim kalitesinin çok önemli olduğunu, bu kaliteyi sağlayacak ve geliştirecek en önemli faktörün ise öğretmenler olduğunu söyleyebiliriz.

2. 1. 2. Öğretmen

Eğitim sisteminin en önemli yapı taşı öğretmenliktir. Öğretmenler, öğrencilerde istendik davranış değişiklikleri oluşturmayı amaçlayan, bunu başarabildikleri oranda nitelikli oldukları düşünülen eğitim rehberleridir.

Bireylerin istenilen davranışa sahip olacak biçimde yetiştirilmesi ancak planlı ve düzenli eğitim faaliyetleri ile olanaklıdır. Bu eğitim etkinlikleri ise “okul” olarak adlandırılan ortamlarda uzman kişilerce gerçekleştirilmektedir. Öğretimi gerçekleştiren temel faktörlerden ve eğitim sisteminin üç esas bileşeninden birisi olan bu uzman kişiler ise öğretmenlerdir (Balcı, 1993; Sönmez, 2003). Buna göre öğretmeni eğitim ortamında bireylere istendik davranışları kazandırılmasını sağlayan profesyonel kişi olarak tanımlayabiliriz (Sönmez, 2003).

Küçükahmet (2000), “öğretimde sihirli değneğin bizzat öğretmenin kendisi” olduğunu belirtmektedir. Yılmaz, Köseoğlu, Gerçek ve Soran (2004a) da bir eğitim sisteminin başarısının, o sistemi uygulayacak olan öğretmene bağlı olduğunu, öğretmenlerin öğrencilerin davranışlarını değiştiren ve geliştiren kişiler olarak eğitim sisteminin vazgeçilmez unsurları olduğuna dikkat çekmektedirler.

Bilgen (1998), eğitim sürecini etkileyen birden çok değişken olduğunu, bunlardan öğretmenin sürecin nitelik ve niceliğini planlayan, uygulamayı yöneten ve ürünü değerlendiren yönleriyle önemli bir yer edindiğini, dolayısıyla öğretmenin eğitim ürününde bağımsız değişken rolü oynadığını vurgulamıştır.

Kavcar (2003), öğretmenlerden bahsederken eğitim sisteminin en önemli ögesi olduğunu ifade etmiş, iyi eğitim için iyi öğretmen, nitelikli öğretim için ise nitelikli öğretmen paralelliğinin varlığına dikkat çekmiştir. Her üniversite mezununun öğretmenlik yapamayacağını vurgulayan Kavcar, herkesin öğretmen olabilmesi durumunda öğretmenliğin bir meslek olmaktan çıkacağını ifade etmiştir. Alkan ve diğerlerine (2000) göre öğretmenlik mesleği, özel alan uzmanlığı bilgi ve becerisinin yanında akademik çalışma ve mesleki performans gerektiren, sosyal-kültürel-bilimsel-sanatsal-ekonomik-teknolojik boyutlara ve sağlıklı kişilik özelliklerine sahip profesyonel bir mesleki alandır. Yıldırım (2001) ise alan bilgisi, öğretmenlik bilgi ve becerisi ve genel kültür düzeyi yüksek olan öğretmenlerin kaliteli bir öğretmen olduğunu, zamanımızdaki öğretmenlerin alan bilgisi bakımından ciddi bir sorunlarının bulunduğunu, öğretmenlik bilgi ve becerisine ve genel kültüre sahip olmayan öğretmenlerin aslında sorun ve sıkıntı oluşturan en büyük faktör olduğunu ifade etmiştir.

Öğretmenler, öğrencilerde yaşam becerilerini ve çeşitliliğini artırma ve geliştirme bakımından sınıftaki en önemli kişidir. Bir sınıfta meydana gelen olgu ve olayların çoğu doğrudan veya dolaylı olarak öğretmenle alakalıdır. Yapılan araştırmalara göre öğretmenin kişiliği, kültürümüzdeki ve değerlerimizdeki tüm niteliklere sahip olmasını gerektirmektedir. Sıcakkanlılık, dostça bir tavır ve sorumluluk gibi özellikler, bu kişilik niteliklerinin en önemli örnekleridir (Bela, 1969'dan akt., Sünbül, 2006, s.597-607).

Erden'e (1998) göre kişisel ve mesleki özellikler, etkili öğretilerde bulunması gereken iki önemli niteliklerdir. Diğer nitelikler ise hoşgörölü ve sabırlı olma; açık fikirli, esnek ve yapıcı olma; sevecen, anlayışlı ve esprili olma; öğrenciden yüksek başarı bekleme; öğrenciyi cesaretlendirici ve teşvik edici olmadır. Genel kültür, konu alanı bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgi ve becerileri, öğretmenin meslekî niteliğini etkileyen önemli unsurlardır.

Tüm bu ifadelerden anlaşıldığı üzere eğitim süreci içerisinde en büyük rol öğretmenlere düşmektedir. Dolayısıyla dünyadaki tüm gelecek nesillerin şekillenmesinde aileden sonra en büyük etkenin öğretmen olduğunu söyleyebiliriz. Ülkemizdeki spor potansiyelinin ve bilincinin artması, okullarda öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren planlı ve etkili beden eğitimi ve spor dersi eğitimi almalarına, dolayısıyla bu ders öğretmenlerinin özelliklerinin yeterli ve etkili olmasına bağlıdır.

2. 1. 3. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeninin Özellikleri

Akgül, Göral, Demirel ve Üstün (2012), beden eğitimi ve sporun birbirinden ayrı düşünülmemesi gereken ve birbirini tamamlayan iki kavram olduğunu, beden eğitimi ve sporun insanın beden ve ruh sağlığını iyileştirmek ve iradesini güçlendirmek için gerekli

olan temel amaçlardan biri olduğunu, aynı zamanda beden eğitimi ve sporun, bireyin açığa çıkarılmamış olan özelliklerini ve yaratıcılığını harekete geçiren önemli bir faktör olduğunu vurgulamıştır.

Bireyin sağlıklı ve fiziksel bakımdan aktif bir yaşam sürdürebilmesi için beden eğitimi dersi çok önemli bir derstir (Sallis ve Owen, 1999; USDHHS, 1996).

Kalkavan, Yüksel, Yapıcı, Şentürk ve Eynur (2006), sporun bireyin kolektif olarak gelişmesinde büyük bir etkisinin olduğunu, erken yaşlarda spora başlamanın ise çocukların çok yönlü gelişmesinde ve sosyalleşmesinde önemli rol oynadığını vurgulamaktadır.

Ülkemizin her tür ve derecedeki okulunda eğitim gören 14 milyon öğrencinin (2016-2017 eğitim yılında 23 milyon), beden eğitimi ve spor izcilik, halk oyunları gibi etkinlikler yolu ile eğitilmeleri, şu anki eğitim anlayışının sürekli ve en değerli hedeflerinden biri olmalıdır (MEB, 2017; MEB OBESİD Başkanlığı, 1993).

Poyraz'a (1999) göre beden eğitimi ve spor faaliyetleri sayesinde bireylere temel spor bilgileri verilmekte, üstün yetenekli sporcular tespit edilip yönlendirilmekte, spor ülke tabanında yaygınlaştırılıp geliştirilmekte ve dünya genelinde başarılı sporcular yetiştirilmektedir. Okullar ülke sporunun genel kaynağını oluşturmakta, okullardaki sportif başarıların artırılması için ise uygun bir spor ortamı gerekmektedir.

Özcan, Mirzeoğlu ve Çoknaz'a (2016) göre genel eğitimin her alanında olduğu gibi öğrencilerin derse ve öğretmene karşı olan düşüncelerini, ilgi ve ihtiyaçlarını belirleyerek, uygulamalarda bunları dikkate alarak beden eğitimi ve spor dersleri daha etkili ve başarılı duruma getirilebilir.

Bir öğretmenin öğrencilerine meslekî ve kişisel özellikleri bakımından model olması gereklidir (Demirel, 1998; Küçükahmet, 1999; Tamer ve Pulur, 2001).

Tamer ve Pulur'a (2001) göre öğrencilerin eğitimi, onlara rehberlik edilmesi ve örnek olunması bakımından beden eğitimi öğretmenin sosyal, ruhsal ve fiziksel nitelikleri etkili olmaktadır. Demirhan, Coşkun ve Altay (2002), beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerine ilişkin görüşleri belirlemek için Ankara'da 1999-2000 yıllarında bir araştırma yapmıştır. Buna göre beden eğitimi öğretmeninde olması gerekli en önemli üç özellik, "öğrencileri her konuda anlama, meslekî bilgi ve becerilerde yeterli olma ve espri anlayışına sahip olma"dır.

Kuşçu'nun (2006) Konya ilinde yapmış olduğu ve ortaöğretimde okuyan sporcu öğrencilerin ideal beden eğitimi öğretmeni profilini algılayabilme düzeylerini araştırdığı yüksek lisans tezinde beden eğitimi öğretmenin özelliklerini dört kısımda incelemiştir: 1-Fiziksel özellikler, 2-Ruhsal özellikler, 3-Sosyal özellikler, 4-Zihinsel özellikler. Araştırma sonucunda öğrenciler, öğretmenlerinde en fazla saygın ve güvenilir, beden ve ruh

bakımından sağlıklı olma özelliklerinin, en az ise duygusal yönden olgun ve derslerde konuları planlı bir şekilde işleyebilme özelliklerinin bulunması gerektiği görüşlerini ortaya koymuşlardır.

Avşar ve Sağlam'ın (2008) ilköğretim öğrencilerinin görüşlerini alarak yaptığı araştırma sonucuna göre beden eğitimi öğretmeninin fiziksel bakımdan uzun boylu, kişilik bakımından anlayışlı ve hoşgörülü, dersi planlama özelliği bakımından spor bilgisi donanımı fazla olan ve öğrencilerin isteklerine değer veren; dersi uygulama becerileri bakımından öğrencileri serbest bırakmak yerine planlı ve programlı ders işleyen; öğrenciyi değerlendirme nitelikleri açısından kız-erkek ayrımı yapmadan herkese eşit olabilen bir öğretmen olması istenmektedir.

Özcan ve diğerlerinin (2016) 2013-2014 eğitim yılında yapmış olduğu araştırmada ortaokul ve lise öğrencilerine beden eğitimi ve spor öğretmenin nasıl biri olması gerektiği sorulmuş, elde edilen sonuca göre öğrenciler beden eğitimi öğretmenin atletik, eğlenceli, anlayışlı ve ilgili bir öğretmen olması gerektiği görüşünü belirtmişlerdir.

Yapılan araştırmalardan da görüldüğü üzere öğrenciler açısından ideal bir beden eğitimi ve spor öğretmenin meslekî nitelikleri ile ilgili birçok bilgi mevcut iken kişisel nitelikleri arasında yer alan fiziksel özelliklerinin öğrenciler üzerindeki etkileri ile ilgili bilgiler çok sınırlıdır.

Beden eğitimi ve spor öğretmenin fiziksel özelliklerinin öğrencileri üzerindeki etkisini incelemek için ise antropometrik ölçümlerle öğretmenlerin somatotip yapılarının belirlenmesi ve öğrencilere öğretmenlerinin fiziksel yapılarının kendileri üzerindeki etkisinin sorulması gerekmektedir.

2. 1. 4. Antropometri

Antropoloji “antros” ve “logos” Latince iki sözcüğün birleşmesiyle oluşmuştur. Antropoloji, insanın fizik gelişimini inceleyen “Fiziki Antropoloji”, eski insanları ve canlıları inceleyen “Paleoantropoloji” ile insanlığın kültürel değişimini inceleyen “Prehistorya” ve “Etnoloji” gibi bilim dallarını içerir.

Maud ve Foster'a (1995) göre antropometri, sistemli bir ölçüm metodudur ve insan bedeninin ölçülerini belirli birimlerle birlikte miktar olarak yansıtır. Antropometri boy uzunluğu, kilo, karın çevresi, kol çevresi gibi vücudun ölçülebilir kısımlarını sayısal olarak ele alarak inceler ve istatistikî metotlarla analiz eder (Akın, 2001, s.57).

Heyward ve Stolarczyk (1996), antropometrinin vücut bölümleri, çevreler, deri kıvrım kalınlıkları, iskelet çapları ve segment uzunluklarının ölçümlerini içerdiğini belirtmiştir.

Harris'e (1994) göre antropometri terimi ilk kez vücut boyutları üzerine çalışan Alman tıp doktoru Sigismund Elzholtz (1623-1688) tarafından zamanımıza uygun bir şekilde kullanılmıştır.

Mülazımoğlu'na (2007) göre genel anlamıyla antropometri, belirli ölçme yöntemleri ve ilkeleri kullanarak insan bedeninin nesnel özelliklerini, boyutlarını ve yapı özelliklerini sınıflandıran sistematik bir ölçme yöntemidir. Boy uzunluğu, kilo ve karın çevresi gibi sayısal olarak ifade edilebilen vücut boyutlarını metrik olarak tanımlar ve özelliklerini istatistiksel metotlarla analiz ederek değerlendirir.

Antropometri çeşitli alanlarda kullanılabilir. Bu alanlar:

1. Bireyin somatik yapısının incelenmesinde.
2. Bireylerin ırk tipinin belirlenmesinde.
3. Kişinin gruptan biyotipolojisi açısından farkının elde edilmesinde.
4. Toplumun tümünü veya belirli bir kullanıcı grubunu içeren tasarım kriterlerinin geliştirilmesinde.
5. Kullanılan araç ve aygıtların tasarımında.
6. Çeşitli mobilya sanayisinde.
7. Hastane, eğitim yapıları, iş yerleri vb. gibi insanın içinde bulunabileceği her türlü iç mekânların tasarımında.
8. Askeri-sivil amaçlı üretim yapan giyim sanayisinde (Cameron, 1978; Kayış, 1986, s.128; Saran, 1971, s.77-99).

Antropometrik ölçümler vücudun kısımlarının çevre, çap ve deri kıvrım kalınlığı v.s. ölçülmesinin yanı sıra bölgesel ve toplam vücut kompozisyonunun belirlenmesinde de yaygın olarak kullanılmaktadır (Behnke, 1974; Heyward ve Stolarczyk, 1996; Lohman vd., 1988). Heyward ve Stolarczyk (1996), antropometrik ölçümlerden elde edilen Beden Kütle İndeksi (BMI) ve bel-kalça çevresi oranı (WHR) gibi indekslerin kişilerin sağlık durumlarına ilişkin bilgiler vermesi bakımından önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Koca, Özder, Gültekin ve Akın (2002) son yüzyıllarda spor bilimleri ve spor antropolojisi konularında sporcuların performans düzeyi ve fiziksel yapısının en çok araştırılan konu olduğunu vurgulamıştır. Bu konuların araştırılması için ise antropometrik ölçümlerin yapılarak sporcunun somatotip yapısının belirlenmesi gereklidir. Koca ve diğerleri (2002), somatotip çalışmalarında en sık kullanılan metodun Heath-Carter somatotip metodu olduğunu, bu metotta üç dereceli bir sınıflama söz konusu olduğunu ifade ederek bunların endomorfi (görelî şişmanlık), mezomorfi (kas ve iskelet robustluk) ve ektomorfi (görelî uzunluk) bileşenlerinin olduğunu vurgulamıştır.

2. 1. 5. Antropometri ve Spor

Sporun yapılmaya başlandığı ilk zamandan itibaren uzun bir süre amaç, insanların bireysel olarak sağlıklı ve zinde olmaları ihtiyacını gidermek iken bununla birlikte özellikle son yüzyılda ekonomik kaygıları da gidermek bu amaçların arasında yerini almıştır.

Gültekin'e (2007) göre günümüzdeki sportif etkinlikler, artık toplumun büyük bir kesimini ilgilendiren "toplumsal" bir olgu hâline gelmiştir. Bunun en büyük nedeninin ise sporun ekonomik boyutlar kazanması olarak görülmektedir. Bu özelliklerinin yanında spor günümüzde ülkeler, toplumlar ve kültürler arasında ilişkiyi sağlayan en büyük etken haline gelmiştir. Buna paralel olarak spor ve sporla ilgili faaliyetler artmakta ve dolayısıyla sporun bilimsel yönden ele alınması çalışmaları da gün geçtikçe artmaktadır.

Cıncıklı (2011), sporcuların fiziksel yapısı ile elde edilen başarı arasında ilişki olup olmadığını, spor bilimciler ile birlikte sporla dolaylı olarak ilgilenen araştırmacıların uzun zamandır ilgilendikleri bir konu olduğunu vurgulamıştır.

Barış, Minüroğlu, Çoruh ve Sunay'a (2003) göre antropometrik ölçümlerin hangi vücut profillerinin hangi sportif branşa uygun olduğunu ortaya koymakta kullanıldığı ve bu ölçümlerin, spor takımlarının alt yapılarına seçilecek çocukların belirlenmesinde kullanılmaya başlandığı ifade edilmektedir. Dolayısıyla sporcuların başarılı olabilecekleri branşlara yönlendirilmeleri açısından sporda yetenek seçiminin antropometrik özelliklere göre yapılmasının son derece önemli olduğu vurgulanmaktadır.

Özer'e (1993) göre antropometrik ölçümler, özellikle sporla yeni tanışan çocukların fiziksel özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak için ideal bir yöntemdir. Spor antropometrisi, özellikle sporcunun fiziki gelişiminin, yapmış olduğu spor branşlarındaki antrenmandan etkilenip etkilenmediğini araştırmaktadır.

İnsanlardaki sağlık düzeyini ve sporculardaki performansı belirleyen en önemli faktörün bireyin vücut yağ yüzdesi oranı olduğu vurgulanmaktadır (Açıkada vd., 1991; Astrand ve Rodahl, 1986;).

2. 1. 6. Somatotip

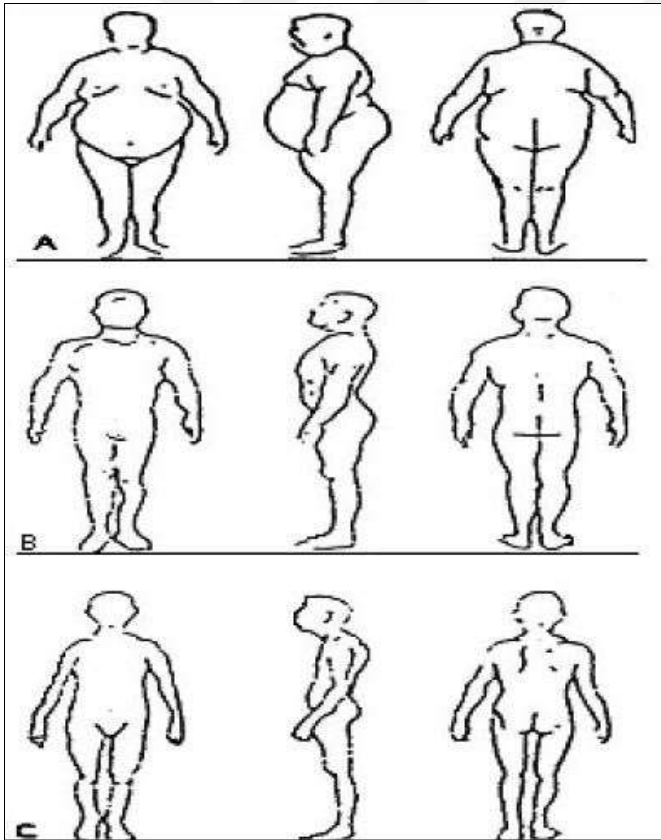
Somatotip, boyutu göz önüne almaksızın vücut bileşiminin oluşturularak insanın gösterdiği bedensel tiplerin ortaya konulmasıdır. İnsan fizyolojisini tanımlamada önemli bir metot olan somatotipin belirlenmesi sayesinde vücut şekli ve kompozisyonuyla bağlantılı birçok özellik değerlerle belirlenebilir (Duquet ve Carter, 2009).

Somatotipleri belirlemek üzere çeşitli yöntemler önerilmiştir.

Günümüzde en yaygın olarak kullanılan yöntem ise Sheldon (1940) tarafından ortaya konan metottur. Bu yöntemin alana en büyük katkısı ise daha önceki yöntemlerin

ana fikirlerinin kombinasyonunun olmasıdır. Sheldon'un somatotip sınıflamasına göre değişik oranlarda bulunan tipler değişik vücut tipini ortaya koymaktadır. Sheldon'un somatotip tanımlamasında farklı oranlarda üç bileşen (Şekil 1) vardır. Bu bileşenler sırasıyla endomorfi, mezomorfi ve ektomorfidir (Carter ve Heath, 1990).

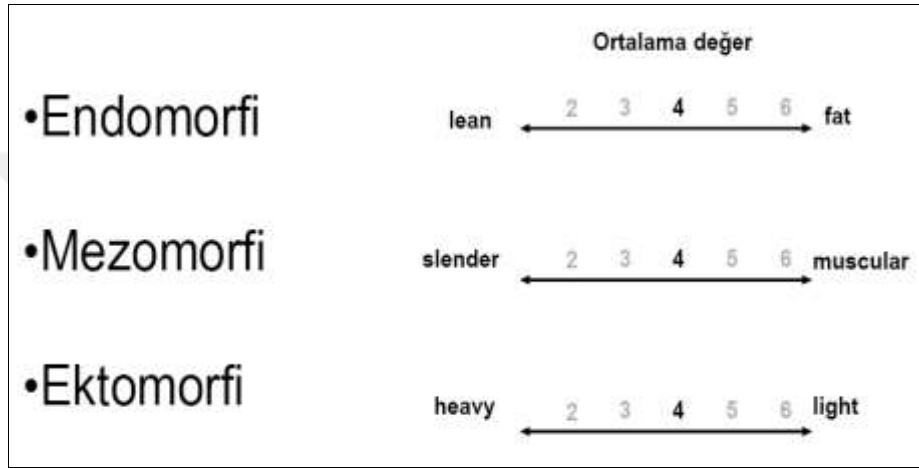
Sheldon'ın çok eleştirilen görüşü ise somatotipi belirlerken bireyin 1-7 arasında bir değer alacağını ve bu sınırların aşamayacağını iddia etmesidir. Yapılan bazı araştırmalarda 7 değerini aşan bireylerin olduğunu savunan araştırmacılar ise bu görüşün yanlışlığını ortaya koymaya çalışmışlardır. Endomorfi ve mezomorfi katsayıları için bu değeri aşan çok sayıda kişiyle karşılaşılabilceğini ileri süren bazı araştırmacılarından Heath, endomorfi katsayısının 12'ye dek yükselebileceğini belirtmiştir. Sheldon'ın önerdiği somatotip hesaplama tekniğinin subjektif öğeler içermesi nedeniyle daha objektif çalışmalar ortaya koymaya çalışan birçok araştırmacı bulunurken bu konudaki en başarılı çalışmayı 1967 yılında Heath ve Carter gerçekleştirmiştir. Günümüzde dünya genelinde en çok uygulanan metot, Heath-Carter'in somatotip metodudur (Carter ve Heath, 1990).

Şekil 1. Sheldon sınıflaması: A) Bir ekstrem Endomorfi'yi, B) Bir ekstrem Mezomorfi'yi, C) Bir ekstrem Ektomorfi'yi göstermektedir (Uzungörür, 2000).

2. 1. 6. 1. Heath ve Carter Somatotip Belirleme Tekniği

Heath ve Carter'in somatotip belirleme tekniğinde antropometrik ölçümlerin ardından insan vücudu 5-5-1 gibi üç rakamsal derecelendirme ile tanımlanır (Şekil 2). Bu üç rakamdan her biri insan bedeninin belli bir bileşen değerini tanımlar ve her zaman aynı sırada yer almasına dikkat edilir. Teorik olarak 0 ile başlar ve üst sınırı yoktur. Uygulamada 0,5'ten küçük ve 7'den büyük derece yokken en büyük derece 7'dir (Duquet ve Carter, 2009).

Şekil 2. Somatotip bileşenleri

Heath ve Carter'in somatotip belirleme tekniği, Sheldon'un somatotip tekniğinin geliştirilmiş daha üst bir yöntemdir ve bu yöntemde Sheldon'a ait somatotip atlası kullanılır. Bu teknikte Sheldon tekniğinin aksine 7'den daha büyük rakamlar da yer alabilir (Gürses ve Olgun, 1991, s.7).

Heath ve Carter'in somatotip belirleme yöntemi ile antropometrik ölçümler ilk kez kullanılmış ve böylece insan vücudunun somatotip yapısını belirlemek daha kolaylaşmıştır (Carter ve Heath, 1990, s.360).

Duquet ve Carter (2009), somatotipin vücut yapısının genel bir açıklayıcısı olduğu vurgulamıştır. Benzer seviyede olan bireylerin somatotipleri arasındaki farkı belirleyen bileşenin endomorfi olduğunu, buna örnek olarak ise uzun mesafe koşucusu, vücut geliştirme ve jimnastik sporu yapan elit erkek sporcuları göstermiştir. Bu üç sporda bireylerin benzer vücut yağı yüzdesine sahip olabileceği ama bu durumun sporcuların vücut yapıları arasındaki önemli farklılıkları tek başına göstermeyeceği belirtilmiştir. Duquet ve Carter (2009), sporcuların kas, kemik ve doğrusallıklarının büyük oranda farklı olduğunu, vücut geliştirmede somatotipin 1-9-1 iken koşucunun somatotipinin 1-3-5 olabileceğini, endomorfi değerinin burada 1 olmasına rağmen mezomorfi ve ektomorfi

değerlerinin tamamen farklı olduğuna dikkat çekerek somatotipin sporcularda görülen bu farklılıkları ortaya çıkarmakta kullanıldığı görüşünü ileri sürerler.

Görüldüğü gibi Sheldon'un sınıflamasına göre en yüksek 7 olan bileşen değeri, Heath-Carter sınıflamasında en yüksek 9 değerini alabiliyor.

Heath-Carter sınıflaması:

- a) 1–9–1 İleri derecede mezomorf,
- b) 9–1–1 İleri derecede endomorf,
- c) 1–1–9 İleri derecede ektomorf,
- d) 5–2–2 Dengeli endomorfi,
- e) 6–4–3 Mezomorfik endomorfi,
- f) 5–5–2 Mezomorfi-endomorfi,
- g) 3–5–2 Endo-mezomorfi,
- h) 2–5–2 Dengeli mezomorf,
- i) 1–6–3 Ektomorfik mezomorfi,
- j) 2–4–4 Mezomorfi-ektomorfi,
- k) 2–2–5 Dengeli ektomorfi,
- l) 3–2–5 Endomorfik-ektomorfi,
- m) 4–2–4 Endo-ektomorfi,
- n) 5–2–4 Ektomorfik-endomorfi,
- o) 4–4–3 Dengeli somatotip yapı,
- p) 4–3–4 Dengeli somatotip yapı (Bayraktar vd., 2010).

Somatotipi açıklamak gerekirse her bileşenin ortalama ve standart sapmasını kullanarak dağılımını iki boyutlu somatokartta gösterebiliriz (Şekil 3).

2. 1. 6. 2. Somatotipi Belirlemek İçin Antropometrik Ölçüm Yöntemleri

Heath-Carter somatotip belirleme tekniğinde yapılan antropometrik ölçümler boy, ağırlık, dört ayrı yerden deri kıvrımı kalınlığı (triceps, subscapular, suprailiac, baldır), iki ayrı kısımdan kemik genişliği (dirsek ve diz) ve iki çevre ölçüsü (üst kol ve baldır) olmak üzere 10 parametreden oluşur (Carter ve Heath, 1990).

2. 1. 6. 2. 1. Boy Ölçümü

Genel vücut ölçüsünün ve kemik uzunluğunun göstergesi olan boy ölçümü stadiometre, antropometre, duvar skalası ya da mezura gibi çeşitli araçlar kullanılarak yapılabilir. Bireyin uykudan sonra ayağa kalktığı andan itibaren iki saat sonrası doğru bir boy ölçümü için uygun bir zaman olarak kabul edilmektedir. Denek ayaktaiken

topukları bitişik, başı dik ve gözleri karşıya bakacak vaziyette iken boy uzunluğu cm cinsinden kaydedilir (Carter ve Heath, 1990; Mihajlova, 1981).

2. 1. 6. 2. 2. Ağırlık Ölçümü

Bireyin ağırlık ölçümlerinde ayaklarının çıplak olmasına ve üzerinde ağırlığını etkileyecek kıyafetlerin bulunmamasına dikkat edilir ve bu şekilde yapılan ölçümde bulunan değerler 0,1 kg hata payı ile kg cinsine göre kaydedilir (Carter ve Heath, 1990, s.368).

2. 1. 6. 2. 3. Deri Kıvrımı Kalınlığı (Skinfold) Ölçümleri

Heath ve Carter'in (1990) tekniğine göre tüm deri kıvrımı ölçümleri sağ taraftan alınır. Ölçüm alınırken deri altındaki yağ dokusu başparmak, işaret ve orta parmak yardımıyla kaldırılarak pergelin uçları parmağın yaklaşık 1 cm uzağına gelecek şekilde uygulanır. Ölçüm sırasında baldır deri kıvrımı ölçümü haricinde birey rahat bir vaziyette ayakta durmalıdır. Deri kıvrımı pergellerinde mm cinsinden bulunan değerler yuvarlatılarak okunur.

Triceps Deri Kıvrımı Kalınlığı: Üst kolun arka orta hattında (triceps'in üstü) arka orta çizgisi üzerindeki dikey kıvrımının acromion ve olecranon çıkıntıları arasındaki orta noktadan (dirsek serbest ve uzatılmışken) dikey olarak kas üzerindeki deri katlaması tutularak ölçülür (Tamer, 2000, s.164).

Subscapular Deri Kıvrımı Kalınlığı: Kürek kemiğinin bitiminde deri kıvrımı laterale doğru eğik olmak koşuluyla yere 45 derecelik açıyla tutulup kaldırılarak pergelin uçları uygulanır (Carter ve Heath, 1990, s.368).

Supraspinale Deri Kıvrımı Kalınlığı: İlium'un ön üst dikeninin yaklaşık 5-7 cm yukarısında deri kıvrımı kaldırılarak 45 derece açı ile anteriore eğimli halde iken ölçüm yapılır. Bazı araştırmacılar bu ölçüye suprailiac da diyebilmektedir (Carter ve Heath, 1990, s.369).

Calf Deri Kıvrımı Kalınlığı: Denek diğer skinfold ölçümlerinin aksine oturur durumdayken ölçüm yapılır. Sağ baldırın en geniş bölgesinin ortasındaki deri ve yağ dokusu tutularak pergel uçları kullanılır ve ölçüm alınır (Carter ve Heath, 1990, s.369).

2. 1. 6. 2. 4. Üst Kol Çevresi Ölçümü

Ölçümler sağ koldan ve kol sarkık durumdayken alınır. Bireyin kolu vücut eksenine 90 derece, ön kolu ile humerusu arasındaki açı 45 derece olacak şekilde yukarı kaldırılır. Üst kol çevresi ölçümünde kol tamamen kasılmış halde pazıların en büyük çevreyi verdiği

noktalarındaki çevrenin ölçülmesi ve kasılmanın olmadığı yani kolun tamamen serbest hale getirilmesi sırasında max çevrenin alınması şeklinde iki çeşit ölçülebilir (Carter ve Heath, 1990, s.369).

2. 1. 6. 2. 5. Baldır Çevresi Ölçümü

Bu ölçümler genellikle sağ taraftan yapılır. Birey ayaklarını hafifçe açarak ayakta dik olarak durur vaziyette iken baldır çevresinin max olduğu yerden alınır. Alınan bu ölçüler içerisinde boy ve çevre ölçüleri en yakın mm değere kaydedilir (Carter ve Heath, 1990, s.369).

2. 1. 6. 2. 6. Dirsek Genişliği Ölçümü

Ölçümler sağ koldan yapılır. Humerusun alt epifizinin median ve lateral noktaları arasındaki uzaklığın ölçülmesi için kol vücut ekseninde ön koldan, üst kola 90 derece olacak şekilde kaldırılır ve kumpasın iki ucu median ve lateral noktalara değecek şekilde kola uygulanır ve veri kaydedilir (Carter ve Heath, 1990, s.369).

2. 1. 6. 2. 7. Diz Genişliği Ölçümü

Bu ölçüm sırasında birey oturur vaziyette iken dizini 90 derece olacak şekilde bükür. Femurun epicondülünün lateral ve median arasındaki maksimum genişlik, yumuşak dokuların etkisini azaltmak için kumpas ile baskı uygulanarak ölçülür (Carter ve Heath, 1990, s.369).

2. 1. 6. 3. Somatotipin Hesaplanması

Heath ve Carter'e (2002) göre somatotip komponentler aşağıdaki formüllere göre hesaplanır.

2. 1. 6. 3. 1. Endomorfik Komponent

Endomorfik komponent hesaplaması, deneğin triceps, subscapula ve suprailiac skinfold kalınlıklarının mm cinsinden tespit edilip formülde kullanılması ile yapılır.

$$x = (\text{Triceps dkk}) + (\text{Suprailiac dkk}) + (\text{Subscapula dkk})$$

$$\text{Endomorfi} = 0.1451x - 0.00068x^2 + 0.0000014x^3 - 0.7182$$

2. 1. 6. 3. 2. Mezomorfik Komponent

Bu hesaplama aşağıdaki işlemler sonucu yapılır.

E= Humerus bikondüler çap (cm)

K= Femur bikondüler çap (cm)

A=Düzeltilmiş kol çevresi = Biceps çevresi (cm) – Triceps dkk ÷ 10

C= Düzeltilmiş baldır çevresi = Baldır çevresi (cm) – Medial baldır dkk ÷ 10

H= Boy uzunluğu (cm)

$$\text{Mezomorfi} = 0.858(E) + 0.601 (K) + 0.188 (A) + 0.161 (C) - 0,131 (H) + 4.5$$

2. 1. 6. 3. 3. Ektomorfik Komponent

Bu hesaplama, öncelikle boy uzunluğu ve vücut ağırlığı arasındaki ilişki ile ulaşılan ponderal indeks (PI) hesaplanarak yapılır.

$$PI = \frac{\text{Boy (cm)}}{\sqrt[3]{\text{Ağırlık (kg)}}}$$

Bulunan sonuç (RPI) 40.75'ten büyük ise aşağıdaki formül kullanılır:

$$\text{Ektomorfi} = 0.732 \text{ PI} - 28.58$$

PI 40.75'e eşit veya küçük ise aşağıdaki formül kullanılır:

$$\text{Ektomorfi} = 0.463 \text{ PI} - 17.63$$

RPI 38.25'e eşit veya küçük ise sonuca 0.1 eklenerek aşağıdaki formülle hesaplanır.

$$\text{Ektomorfi} = (0.463 \text{ RPI} - 17.63) + 0.1$$

Elde edilen değerler ise aşağıdaki formüllere göre somatokart üzerinde ilgili koordinatlara uygun olacak şekilde işaretlenir.

X = ektomorf – endomorf

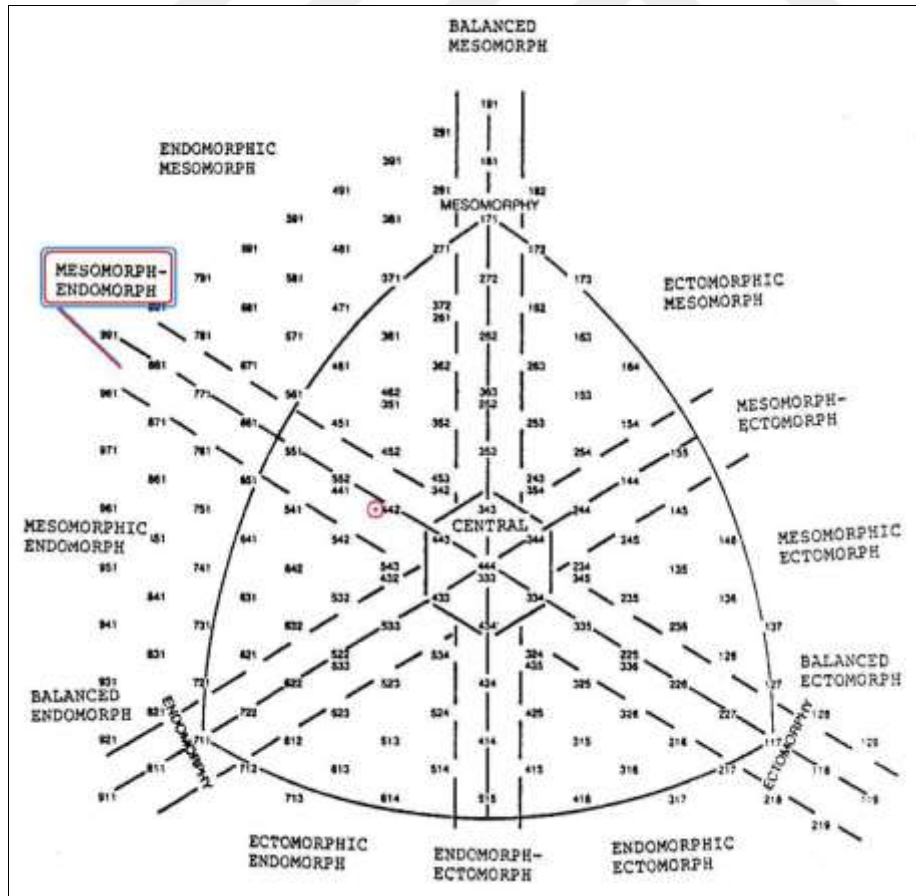
Y = 2 × mezomorf – (endomorf + ektomorf) (Carter ve Heath, 2002, s.15-17).

Son adımda ise belirlenen X ve Y koordinatları somatokart üzerinde birleştirilir ve bireyin hangi bölgeye ait olduğu tespit edilir. Somatokart, somatotip kartının kısaltmasıdır ve şematik bir üçgendir. Bir deneğin somatotipi üçgen içinde bir nokta olarak yer alır. Somatokartta bütün örnekler sırası ile noktalanmaktadır.

2. 1. 6. 4. Somatokart

Somatotip verileri elde ettikten sonra sonuçlarını analiz etmek ve bireyler veya gruplar arası ilişkiyi analiz etmek için en iyi yol somatokartlardır (Gültekin, 2007).

Bilinen somatotipleri iki yönlü bir eksenle gösteren somatokartlar (Şekil 3), şematik bir üçgen şeklindedir. Somatokartlarda bir deneğin somatotipi üçgen içinde bir nokta şeklinde görülür ve bütün denekler sırasıyla noktalanmalıdır. Somatokart, somatotip bileşenlerine göre parçalardan oluşmaktadır. Bu bileşenler endomorfi, mezomorfi, ektomorfidir. Bileşen dereceleri merkezden dışa doğru yani eksen uçlarına doğru artar. Bunun yanında üç bileşendeki en yüksek değerler uçlarında yazılıdır. Somatotip bölümleri bileşenlerinin baskın olma durumlarına göre isimlendirilirler (Zorba ve Ziyagil, 1995).

Şekil 3. Somatokart örneği

2. 2. Literatür Taramasının Sonuçları

Yurt içi ve yurt dışındaki alanyazın taraması sonuçlarımıza göre beden eğitimi öğretmeninin niteliklerini konu alan bazı çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalarda öğretmenlerin kişisel ve meslekî niteliklerinin öğrenciler üzerindeki etkileri incelenmiştir. Fakat ideal beden eğitimi öğretmeninin nitelikleri üzerine yapılan bu araştırmalar, beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel yapısının öğrenciler üzerindeki etkileri hedeflenerek yapılmamıştır.

Diğer yandan yapılan literatür taraması sonuçlarımızda beden eğitimi öğretmenlerinin somatotip yapılarının belirlenerek, bu yapıların öğrenciler üzerindeki etkileri üzerine herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle literatürdeki bu eksikliğin tarafımızca giderilmesi düşünülmektedir.

3. YÖNTEM

3. 1. Araştırma Modeli

Bu araştırma nicel araştırma kapsamına giren ilişkisel tarama modeline uygun olarak yapıldı.

3. 2. Araştırma Grubu

Araştırma grubunu beden eğitimi öğretmenleri ve bu öğretmenlerin eğitim verdikleri öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırma evrenini Rize ilindeki 5 ilçede (Merkez, Pazar, Ardeşen, Çamlıhemşin, Güneysu) 2016-2017 eğitim yılında görev yapan beden eğitimi öğretmenleri ve söz konusu öğretmenlerin eğitim verdiği ortaokul ve lise dengi okullardaki öğrenciler oluşturdu. Örneklem grubunu ise çalışmaya gönüllü olarak katılan 19 kadın, 37 erkek olmak üzere toplamda 56 beden eğitimi öğretmeni ile bu öğretmenlerin eğitim verdiği 22 ortaokul ve 18 lise dengi okuldaki çalışmaya gönüllü olarak katılan 1270 kız ve 1505 erkek olmak üzere toplam 2775 öğrenci oluşturdu.

Tablo 1. Araştırma Yapılan Okul Türlerinin, Anket Yapılan Öğrencilerin ve Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Sayıları

	Araştırma Yapılan	Değerlendirme Dışında Kalan	Değerlendirmeye Alınan	Toplam
Ortaokul sayısı	22	0	22	40
Ortaöğretim kurumu (Lise) sayısı	19	1	18	
Kadın öğretmen sayısı	20	1	19	56
Erkek öğretmen sayısı	38	1	37	
Anket sayısı (Kız Öğrenci sayısı)	1301	31	1270	2775
Anket sayısı (Erkek Öğrenci sayısı)	1545	40	1505	

3. 3. Verilerin Toplanması

3. 3. 1. Anket

Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin eğitim verdiği öğrencilere anket formu (Ek 3) okullara bizzat gidilerek uygulandı. Bunun için öncelikle Rize Milli Eğitim Müdürlüğü'nden çalışma ile ilgili resmî izinler alındı (Ek 1, Ek 2) ve ardından "Beden Eğitimi Öğretmeninin Fiziksel Yapısının Model Olma Düzeyinin İncelenmesi Anketi" adındaki 17 soruluk anket hazırlandı. Söz konusu anketin geçerliliği ve güvenilirliği uzman görüşlerine göre değerlendirildi ve ardından Trabzon ilindeki bir ortaokuldaki öğrencilere uygulanarak ön test-son test geçerliliği yapıldı. Ön test-son test geçerliliğinin sağlanması için iki değişken arasındaki korelasyon ilişkisi analiz edildi.

İki değişken arasındaki korelasyon katsayısının (r) 1,00 olması mükemmel bir pozitif ilişkiyi, 0,00 olması ise hiç ilişkinin olmadığını, -1,00 olması mükemmel bir negatif ilişkiyi gösterir. Korelasyon katsayısının 1,00'a doğru artması iki değişken arasındaki ilişkinin pozitif arttığını, -1,00'a doğru artması ise ilişkinin negatif arttığını ifade eder. Eğer korelasyon katsayısı 0,30-0,70 değerleri ve bu değerler arasında ise orta düzeyde bir ilişki olduğunu, 0,30'dan küçükse düşük ilişki olduğunu, 0,70'den büyük ise yüksek ilişki olduğunu gösterir (Roscoe, 1975'ten akt., Büyüköztürk vd., 2014).

Yapılan korelasyon analizine göre 17 soru içeren anketin korelasyonu 0,70'ten küçük olduğu için yeterli görülmemiş ve korelasyonu düşüren 1 soru anketten çıkarılmıştır. Son korelasyon analizinde katsayısı 0,74 olan anketin uygulanabilirliğine karar verildi.

Rize ilindeki ulaşılabilirliği ve uygulanabilirliği planlanan ortaokul ve ortaöğretim düzeyindeki okullarda öğrenim gören öğrencilere uygulanan anketlerin kontrolleri yapıldıktan sonra eksik veri içeren, okunmadan gelişigüzel doldurulduğu ya da hatalı olduğu anlaşılan anketler değerlendirme dışı bırakıldı. Sonrasında anketlerde değerlendirilen beden eğitimi öğretmenlerinin ayırt edilmesi için her bir anket, söz konusu öğretmenlerin isim ve soy isimlerinin ilk harfi kısaltılarak kodlandı. Veri girişi yapılan her anket için sıra numarası verildi. Sonuç olarak 2775 anket, istatistiki analize dahil edildi (Tablo 1).

3. 3. 2. Bilgi Toplama Formu

Çalışmaya katılan beden eğitimi öğretmenlerinin antropometrik ölçümlerini yapmak için Heath-Carter yöntemi kullanıldı. Beden eğitimi öğretmenlerinin demografik ve antropometrik ölçüm bilgilerini kaydetmek için düzenlenen karteks Ek 4'te verildi. Microsoft Excel'de hazırlanan bu kartekte somatotip hesaplaması kodlandı ve her bir öğretmenin

antropometrik ölçümlerinden elde edilen veriler kullanılarak her öğretmen için somatotip hesaplaması yapıldı.

Beden eğitimi öğretmenlerinin somatotip yapılarının belirlenmesi için yapılan antropometrik ölçümler aşağıda sıralanmaktadır.

3.3.2.1. Boy Ölçümü

Bireylerin boyu spor kıyafetleri üzerindeki mezura ile ölçüldü (Şekil 4). Hata payını azaltmak için her ölçüm iki defa yapıldı ve son olarak bu iki ölçümün aritmetik ortalaması alınarak bulunan değer kaydedildi.

Heath ve Carter'in (1990) yöntemi göz önüne alınarak boy ölçümleri yapıldı. Boy ölçümü yapılırken kişinin ayakları çıplak ve topuklar bitişik, beden ve kafa dik, gözler karşıya bakar vaziyette ve kolların her iki yana serbest bir durumda sarkıtılmasına önem gösterilmiştir. Saçlara hafif bir baskı sağlanarak etkisi azaltılmıştır. Yatay eksen deneğe temas edince bulunan değer boy değeri olarak cm cinsinden kaydedilmiştir.

Şekil 4. Mezura

3.3.2.2. Ağırlık Ölçümü

Araştırmamızda deneklerin vücut ağırlığı spor kıyafeti ve ayakkabısız olarak, dik ve karşıya bakar pozisyonda 0,1 kg hata payı olan Tefal Premiss marka dijital baskül aletiyle ölçüldü (Şekil 5). Hata payını azaltmak için her ölçüm iki defa yapıldı ve son olarak bu iki ölçümün aritmetik ortalaması alınarak bulunan değer kaydedildi.

Şekil 5. Baskül

3. 3. 2. 3. Deri Kıvrımı Kalınlığı (Skinfold) Ölçümleri

Deri kıvrımı kalınlığı ölçümlerini yapabilmek için Holtain marka skinfold kaliper aleti kullanıldı (Şekil 6). Hata payını azaltmak için her ölçüm iki defa tekrar edildi ve son olarak bu iki ölçümün aritmetik ortalaması alınarak bulunan değer kaydedildi.

Şekil 6. Skinfold kaliper aleti (Holtain marka)

Ölçüm Metodu: Tüm deri kıvrımı ölçümleri sağ taraftan alındı. Ölçüm alınırken deri altındaki yağ dokusu başparmak, işaret ve orta parmak yardımıyla kaldırılarak pergelin uçları parmağın yaklaşık 1 cm uzağına gelecek şekilde uygulandı. Baldır deri kıvrımı ölçümü haricinde birey ayakta rahat bir vaziyette iken ölçümler alındı. Deri kıvrımı pergellerinde mm cinsinden bulunan değerler yuvarlatılarak kaydedildi.

3. 3. 2. 3. 1. Arka Üst Kol Deri Kıvrımı Kalınlığı (Triceps) Ölçümü

Üst kolun arka orta hattında (triceps'in üstü) arka orta çizgisi üzerindeki dikey kıvrımın acromion ve olecranon çıkıntıları arasındaki orta noktasından (dirsek uzatılmış ve sarkıkken) dikey vaziyette kas üzerindeki deri katlaması tutularak ölçüldü.

3. 3. 2. 3. 2. Sırt Deri Kıvrımı Kalınlığı (Subscapular) Ölçümü

Sol elin başparmak, işaret ve orta parmakları ile kürek kemiğinin hemen altından, deri kıvrımının doğal yönelimine uygun (deri kıvrımının doğal yönelimi vücudun dikey eksenine yaklaşık 45°lik açı yaparak uzanır) deri ve deri altı yağ oranı kaldırılarak ölçüm yapıldı.

3. 3. 2. 3. 3. Suprailiac Deri Kıvrımı Kalınlığı Ölçümü

İlium'un ön üst dikeninin yaklaşık 5-7 cm yukarısında deri kıvrımı kaldırılarak 45 derece açı ile anteriore eğimli halde iken ölçüm yapıldı.

3. 3. 2. 3. 4. Calf Deri Kıvrımı Kalınlığı Ölçümü

Denek diğer skinfold ölçümlerinin aksine oturur durumdayken sağ baldırın en geniş bölgesinin mediyalindeki deri ve yağ dokusu tutularak pergel uçları kullanılarak ölçüm alındı.

3. 3. 2. 4. Çevre Ölçümleri

Çevre ölçümleri mezura ile vücudun pazu (biceps) ve baldır (calf) bölgelerinden alınarak yapıldı. Hata payını azaltmak için her denek için iki ölçüm alındı ve en sonunda bu iki ölçümün aritmetik ortalaması kaydedildi.

3. 3. 2. 4. 1. Pazu Çevresi (Biceps) Ölçümü

Ölçümler denek ayakta ve sağ kolu aşağıya doğru sarkıtılmış durumdayken, bireyin kolu vücut eksenine 90 derece, ön kolu ile humerusu arasındaki açı 45 derece olacak şekilde yukarı kaldırılarak yapıldı. Deriye baskı uygulanmadan mezuranın derinin yüzeyine tam teması sağlanarak acromion ve olecranonun tam orta noktasının çevresinin max değeri cm olarak kaydedildi.

3. 3. 2. 4. 2. Baldır Çevresi (Calf) Ölçümü

Sağ bacadan yapılan bu ölçümlerde birey ayaklarını hafifçe açarak ayakta dik olarak durur vaziyette iken baldır çevresinin max olduğu yerden ölçümler alındı.

3. 3. 2. 5. Genişlik (Çap) Ölçümleri

Genişlik (çap) ölçümleri Holtain marka kumpas ile vücudun dirsek ve diz bölgelerinde yapıldı (Şekil 7).

Şekil 7. Kumpas aleti (Holtain marka)

3. 3. 2. 5. 1. Dirsek Genişliği (Humerus Bicondüler) Ölçümü

Ölçümler sağ koldan yapıldı. Humerusun alt epifizinin median ve lateral noktaları arasındaki uzaklığın ölçülmesi için kol vücut ekseninde ön koldan, üst kola 90 derece olacak şekilde kaldırıldı ve kumpasın iki ucu median ve lateral noktalara değecek şekilde kola uygulanarak elde edilen veriler kaydedildi.

3. 3. 2. 5. 2. Diz Genişliği (Femur Bicondüler) Ölçümü

Bu ölçüm sırasında birey sandalyeye yere dik basacak şekilde oturmuş ve dizini 90 derece olacak şekilde bükmüş vaziyette iken ölçümler alındı. Femurun epicondülünün lateral ve median arasındaki maksimum genişlik, yumuşak dokuların etkisini azaltmak için kumpas ile baskı uygulanarak ölçüldü ve kaydedildi.

3. 4. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında iki türlü analiz kullanılmıştır.

3. 4. 1. Anketlerin Analizi

Anketlerin istatistiksel analizleri IBM SPSS 24.0 programında yapıldı.

Araştırmada anketler, öncelikle her bir madde birbirinden bağımsız olacak şekilde cevap verilen görüşlere göre frekanslar, ortalamalar, standart sapmalar ve yüzdeler bulunarak analiz edildi. Ardından her bir madde için verilen cevaplar okul türü, cinsiyet, sınıf düzeyi değişkenlerine göre ilişkisi incelendi ve değerlendirildi.

3. 4. 2. Somatotip Verilerin Analizi

Somatotip verilerin analizinde de IBM SPSS 24.0 programı kullanıldı.

Beden eğitimi öğretmenlerinin demografik bilgilerini ve antropometrik ölçüm verilerini kaydetmek için Microsoft Excel programında düzenlenmiş olan karteks (Ek 4) kullanıldı. Ardından tüm veriler SPSS 24.0 programına aktararak analizler yapıldı. Öncelikle öğretmenlerin yaş, cinsiyet ve görev süresi gibi demografik bilgilerini içeren veriler değerlendirildi.

Antropometrik ölçümlerden elde edilen boy ve kilo verilerine göre her öğretmen için Vücut Kitle İndeksi (VKİ) değerleri hesaplandı. VKİ sınıflaması Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) yetişkin (20 yaş ve üzeri) VKİ sınıflamasına göre yapıldı (WHO, 2000). Buna göre öğretmenlerin morfolojik yapıları VKİ değeri 18,50'den düşük olanlar zayıf, 18,50-24,99 arasında olan öğretmenler normal, 25,00-29,99 arasında olan öğretmenler şişman, 30,00 ve 30,00'dan büyük olan öğretmenler obez vücut tipine sahip olarak etiketlendi (Tablo 2).

Ayrıca antropometrik ölçümlerin her biri için cinsiyet değişkenine göre ortalama, standart sapma, minimum ve maksimum değerler analiz edildi.

Tablo 2. Öğretmenlerin Morfolojik Yapılarının VKİ Değerlerine Göre Sınıflandırılması

VKİ	Morfolojik Yapısı
< 18,50	Zayıf
18,50 – 24,99	Normal
25,00 – 29,99	Şişman
≥ 30,00	Obez

4. BULGULAR

Bu bölümde beden eğitimi öğretmenlerinin morfolojik yapılarının öğrencilerine model olabilme düzeylerini incelemek amacıyla yaptığımız çalışmadan elde ettiğimiz bulgular yer almaktadır.

Çalışmamızda öncelikle öğrencilere sorulan ve ilk 5 maddesi demografik bilgileri, diğer 11 maddesi ise beden eğitimi öğretmenleri ile ilgili soruları içeren ve toplam 16 maddenin bulunduğu anketten (Ek 3) elde edilen bulgular değerlendirildi. Ardından VKİ değerlerine göre morfolojik yapısı sınıflandırılmış öğretmenlerin eğitim verdiği öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar ile öğretmenin morfolojik yapısı arasındaki ilişkiler değerlendirildi. Son olarak ise öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre somatotip yapıları değerlendirildi.

Anketin ilk 5 maddesine göre elde edilen demografik bilgiler aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 3. Cinsiyet, Okul Türü ve Sınıf Düzeyi Değişkenlerine Göre Öğrencilerle İlgili Bulgular

Kız (%45,8)				Erkek (%54,2)			
Sınıf	n	%	Okul Türü	Sınıf	n	%	Okul Türü
5.Sınıf	196	15,4	Ortaokul n=761 % 59,9	5.Sınıf	205	13,6	Ortaokul n=854 % 56,7
6.Sınıf	222	17,5		6.Sınıf	195	13,0	
7.Sınıf	223	17,6		7.Sınıf	323	21,5	
8.Sınıf	120	9,4	Lise n=509 % 40,1	8.Sınıf	132	8,8	Lise n=651 % 43,3
9.Sınıf	121	9,5		9.Sınıf	271	18,0	
10.Sınıf	136	10,7		10.Sınıf	160	10,6	
11.Sınıf	214	16,9		11.Sınıf	148	9,8	
12.Sınıf	38	3,0		12.Sınıf	71	4,7	
Toplam	1270	100,0		Toplam	1505	100,0	

n= Kişi sayısı

%= Yüzdellik oran

Tablo 3'e göre anketlere cevap veren öğrenci sayısı toplamda n=2775'tir. Anketlere cevap veren öğrenciler arasından kızların oranının %45,8, erkeklerin oranının ise %54,2 olduğu ve ankete katılan öğrenciler arasında erkek öğrencilerin çoğunlukta olduğu bulunmuştur. Ayrıca ankete ortaokul ve lise düzeyinde öğrencilerin katıldığı, bu öğrencilerden eğitim düzeyi ve cinsiyet özellikleri bakımından ortaokulda eğitim görenlerin hem kızlarda (%59,9) hem de erkeklerde (%56,7) çoğunlukta olduğu görülmüştür. Kız cinsiyetine göre anketlere en fazla oranda katılımın sağlandığı sınıf düzeyinin 7.sınıf

(%17,6) ve 6.sınıf (%17,5) olduğu, en düşük oranda katılımın olduğu sınıf düzeyinin ise 12.sınıf olduğu; erkek cinsiyetine göre ise anketlere en fazla katılımın olduğu sınıf düzeyinin yine 7.sınıf (%21,5) olduğu, en düşük oranda katılımın ise yine 12.sınıf (%4,7) olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 4. Cinsiyet ve Yaş Değişkenlerine Göre Öğrenciler ile ilgili Bulgular

Cinsiyeti	Yaş	n	%	Cinsiyeti	Yaş	n	%
Kız	9	4	0,3	Erkek	9	1	0,1
	10	63	5,0		10	55	3,7
	11	166	13,1		11	154	10,2
	12	198	15,6		12	210	14,0
	13	236	18,6		13	294	19,5
	14	102	8,0		14	141	9,4
	15	109	8,6		15	220	14,6
	16	171	13,5		16	189	12,6
	17	192	15,1		17	170	11,3
	18	28	2,2		18	60	4,0
	19	1	0,1	19	10	0,7	
	20			20	1	0,1	
	Toplam	1270	100,0		Toplam	1505	100,0

Tablo 4'e bakıldığında kız cinsiyetine göre anketlere en fazla katılımın sağlandığı yaş düzeyinin 13 (%18,6), en az katılımın olduğu yaş düzeylerinin ise 19 (%0,1) ile 9 (%0,3) olduğu; erkek cinsiyetine göre en fazla katılımın sağlandığı yaş düzeyinin belirgin bir farkla yine 13 (%19,5), en az katılımın olduğu yaş düzeylerinin ise oranları aynı olan 9 ile 20 (%0,1) olduğu görülmüştür. Elde edilen verilerde her iki cinsiyet değişkeninde de anketlere katılımın en fazla olduğu yaş düzeyinin 13 olması, en az katılımın olduğu yaş düzeylerinin kızlarda en düşük yaş düzeyi olan 9 ile en yüksek yaş düzeyi olan 19 olması, erkeklerde en düşük yaş düzeyi olan 9 ile en yüksek yaş düzeyi olan 20 olması dikkat çekmektedir.

Tablo 5. Öğrencilere Göre Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Öğrencilerin Derslerine Girdiği Zaman Aralığı (Yıl Bazında) ile İlgili Bulgular

Süre	F	%
0-1 yıl arası	1312	47,3
1-2 yıl arası	719	25,9
2-3 yıl arası	596	21,5
3-4 yıl arası	148	5,3
Toplam	2775	100,0

Tablo 5'e göre öğretmenlerin görev yaptıkları mevcut okullarında ankete katılanlar arasında ilk defa dersine girdiği öğrencilerin (0-1 yıl arası) daha fazla olduğu (%47,3), uzun zamandan bu yana dersine girdiği öğrencilerin (3-4 yıl arası) daha az olduğu (%5,3) görülmektedir.

Aşağıdaki tablolarda öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar analiz edilmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Boy Uzunluğunun Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Sizce beden eğitimi öğretmenlerinin boy uzunluğu nasıl olmalıdır?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 59,9%	Uzun boylu olmalıdır	346	27,2
		Kısa boylu olmalıdır	3	0,2
		Boy uzunluğu önemli değildir	412	32,4
	Lise n=509 40,1%	Uzun boylu olmalıdır	199	15,7
		Kısa boylu olmalıdır	2	0,2
		Boy uzunluğu önemli değildir	308	24,3
	Toplam n=1270 100,0%	Uzun boylu olmalıdır	545	42,9
		Kısa boylu olmalıdır	5	0,4
		Boy uzunluğu önemli değildir	720	56,7
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 56,7%	Uzun boylu olmalıdır	286	19,0
		Kısa boylu olmalıdır	17	1,1
		Boy uzunluğu önemli değildir	551	36,6
	Lise n=651 43,3%	Uzun boylu olmalıdır	195	13,0
		Kısa boylu olmalıdır	15	1,0
		Boy uzunluğu önemli değildir	441	29,3
	Toplam n=1505 100,0%	Uzun boylu olmalıdır	481	32,0
		Kısa boylu olmalıdır	32	2,1
		Boy uzunluğu önemli değildir	992	65,9
TOPLAM n=2775	Kız+Erkek n=2775 100,0%	Uzun boylu olmalıdır	1026	35,2
		Kısa boylu olmalıdır	37	1,6
		Boy uzunluğu önemli değildir	1712	63,2

Tablo 6'da katılımcıların cinsiyet ve okul türü değişkenlerine göre beden eğitimi öğretmenlerinin boy uzunluğu ile ilgili görüşleri analiz edilmiştir. Buna göre hem ortaokul hem de lisede eğitim gören kız ve erkek öğrencilerin çoğunluğu (%63,2) beden eğitimi öğretmenlerinin boy uzunluğunun önemli olmadığını, buna rağmen kısa boylu olması (%1,6) yerine uzun boylu olmasını belirgin bir farkla (%35,2) tercih ettikleri görülmüştür.

Tablo 7. Öğretmenlerin Kilolarının Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Sizce beden eğitimi öğretmenlerinin kiloları nasıl olmalıdır?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 %59,9	Zayıf olmalıdır	472	37,2
		Kilolu (şişman) olmalıdır	4	0,3
		Kilosu önemli değildir	285	22,4
	Lise n=509 %40,1	Zayıf olmalıdır	388	30,6
		Kilolu (şişman) olmalıdır	5	0,4
		Kilosu önemli değildir	116	9,1
	Toplam n=1270 %100,0	Zayıf olmalıdır	860	67,7
		Kilolu (şişman) olmalıdır	9	0,7
		Kilosu önemli değildir	401	31,6
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 %56,7	Zayıf olmalıdır	510	33,9
		Kilolu (şişman) olmalıdır	7	0,5
		Kilosu önemli değildir	337	22,4
	Lise n=651 %43,3	Zayıf olmalıdır	393	26,1
		Kilolu (şişman) olmalıdır	11	0,7
		Kilosu önemli değildir	247	16,4
	Toplam n=1505 %100,0	Zayıf olmalıdır	903	60,0
		Kilolu (şişman) olmalıdır	18	1,2
		Kilosu önemli değildir	584	38,8
TOPLAM n=2775	Kız+Erkek n=2775 %100,0	Zayıf olmalıdır	1763	62,3
		Kilolu (şişman) olmalıdır	27	1,1
		Kilosu önemli değildir	985	36,7

Tablo 7'de ortaokul ve lisede eğitim gören öğrencilerden hem kız hem erkek olanların belirgin bir çoğunluğunun beden eğitimi öğretmenlerinin zayıf olması gerektiği görüşünü (%62,3) tercih ederken, kilosunun önemli olmadığı görüşünü belirtenlerin oranının (%36,7) kilolu olmasının gerektiği görüşünü savunanlardan (%1,1) belirgin bir farkla daha fazla olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre kilolu bir beden eğitimi öğretmeni yerine zayıf bir beden eğitimi öğretmeni belirgin bir farkla tercih edilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenlerin Fiziksel Görünümlerinin Mesleklerine Uygunluğunun Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Sizce beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümü mesleğine göre uygun mudur?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 %59,9	Evet, uygundur	643	50,6
		Kararsızım	81	6,4
		Hayır, uygun değildir	37	2,9
	Lise n=509 %40,1	Evet, uygundur	395	31,1
		Kararsızım	93	7,3
		Hayır, uygun değildir	21	1,7
	Toplam n=1270 %100,0	Evet, uygundur	1038	81,7
		Kararsızım	174	13,7
		Hayır, uygun değildir	58	4,6
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 %56,7	Evet, uygundur	721	47,9
		Kararsızım	92	6,1
		Hayır, uygun değildir	41	2,7
	Lise n=651 %43,3	Evet, uygundur	546	36,3
		Kararsızım	67	4,5
		Hayır, uygun değildir	38	2,5
	Toplam n=1505 %100,0	Evet, uygundur	1267	84,2
		Kararsızım	159	10,6
		Hayır, uygun değildir	79	5,2
TOPLAM n=2775	Kız+Erkek n=2775 %100,0	Evet, uygundur	2305	83,5
		Kararsızım	333	11,5
		Hayır, uygun değildir	137	5,0

Tablo 8'de öğrencilere beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümlerinin mesleğine uygun olup olmadığı sorulmuş, her iki cinsiyet faktörüne göre yapılan değerlendirmelerde ankete katılan 2775 öğrenciden 2305'inin öğretmenlerinin fiziksel görünümünün mesleğine uygun olduğunu (%83,5), belirgin bir azınlık ise uygun olmadığını (%5) belirtmiştir.

Tablo 9. Öğretmenlerin Fiziksel Görünümlerinin Nasıl Olması Gerektiğinin Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Sizce bir beden eğitimi öğretmeninin fiziksel görünümü nasıl olmalıdır?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 %59,9	İnce yapıda olmalıdır	70	5,5
		Atletik olmalıdır	537	42,3
		İri yapıda olmalıdır	16	1,3
		Fiziksel görünümü önemli değildir	138	10,9

Tablo 9'un devamı

Cinsiyet	Okul Türü	Sizce bir beden eğitimi öğretmenin fiziksel görünümünü nasıl olmalıdır?	F	%
Kız n=1270	Lise n=509 %40,1	İnce yapıda olmalıdır	66	5,2
		Atletik olmalıdır	386	30,4
		İri yapıda olmalıdır	10	0,8
		Fiziksel görünümünü önemli değildir	47	3,7
	Toplam n=1270 %100,0	İnce yapıda olmalıdır	136	10,7
		Atletik olmalıdır	923	72,7
		İri yapıda olmalıdır	26	2,0
		Fiziksel görünümünü önemli değildir	185	14,6
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 %56,7	İnce yapıda olmalıdır	48	3,2
		Atletik olmalıdır	669	44,5
		İri yapıda olmalıdır	15	1,0
		Fiziksel görünümünü önemli değildir	122	8,1
	Lise n=651 %43,3	İnce yapıda olmalıdır	49	3,3
		Atletik olmalıdır	492	32,7
		İri yapıda olmalıdır	24	1,6
		Fiziksel görünümünü önemli değildir	86	5,7
Toplam n=1505 %100,0	İnce yapıda olmalıdır	97	6,4	
	Atletik olmalıdır	1161	77,1	
	İri yapıda olmalıdır	39	2,6	
	Fiziksel görünümünü önemli değildir	208	13,8	
TOPLAM n=2775	Kız+Erkek n=2775 %100,0	İnce yapıda olmalıdır	233	7,7
		Atletik olmalıdır	2084	75,8
		İri yapıda olmalıdır	65	2,4
		Fiziksel görünümünü önemli değildir	393	14,0

Tablo 9'da öğrencilere sorulan "Sizce bir beden eğitimi öğretmenin fiziksel görünümünü nasıl olmalıdır?" sorusuna her iki cinsiyet faktörüne göre yapılan değerlendirmede hem ortaokulda hem de lisede eğitim gören öğrencilerin belirgin bir çoğunluğunu oluşturan 2084 kişinin "Atletik olmalıdır" cevabını verdiği (%75,8), 393 kişinin "Fiziksel görünümünü önemli değildir" görüşünü (%14), 233 kişinin "İnce yapıda olmalıdır" görüşünü (7,7), belirgin bir azınlığı oluşturan 65 kişinin ise "İri yapıda olmalıdır" görüşünü (%2,4) savunduğu görülmüştür (n=2775). Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun iri ve ince bir beden eğitimi öğretmeninden daha çok atletik bir beden eğitimi öğretmenini tercih ettikleri görüşü ortaya çıkmıştır.

Tablo 10. Öğretmenlerin Fiziksel Görünümünün Öğrencilerin Spor Yapma İsteğini Etkileme Durumunun Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümü spor yapma isteğinizi etkiliyor mu?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 %59,9	Evet, etkiliyor	327	25,7
		Kararsızım	80	6,3
		Hayır, etkilemiyor	354	27,9
	Lise n=509 %40,1	Evet, etkiliyor	168	13,2
		Kararsızım	73	5,7
		Hayır, etkilemiyor	268	21,1
	Toplam n=1270 %100,0	Evet, etkiliyor	495	39,0
		Kararsızım	153	12,0
		Hayır, etkilemiyor	622	49,0
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 %56,7	Evet, etkiliyor	383	25,4
		Kararsızım	110	7,3
		Hayır, etkilemiyor	361	24,0
	Lise n=651 %43,3	Evet, etkiliyor	262	17,4
		Kararsızım	73	4,9
		Hayır, etkilemiyor	316	21,0
	Toplam n=1505 %100,0	Evet, etkiliyor	645	42,9
		Kararsızım	183	12,2
		Hayır, etkilemiyor	677	45,0
TOPLAM n=2775 %100,0	Kız+Erkek n=2775 %100,0	Evet, etkiliyor	1140	41,7
		Kararsızım	336	12,1
		Hayır, etkilemiyor	1299	46,2

Tablo 10'da öğrencilere beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümlerinin kendilerinin spor yapma isteğini etkileyip etkilemediği sorulmuş, hem ortaokul hem de lisede eğitim gören öğrencilerden her iki cinsiyet faktöründe de yapılan değerlendirmelerde "Hayır, etkilemiyor" cevabını verenlerin oranının (%46,2), "Evet, etkiliyor" cevabını verenlerin oranından (%41,7) daha fazla olduğu görülmüştür.

Tablo 11. Öğretmenlerin Fiziksel Görünümlerinin Öğrenciler Üzerindeki Spor Yapma İsteğini Olumlu ve Olumsuz Etkileme Durumunun Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümü spor yapma isteğinizi ne yönde etkiliyor?	F	%
Kız n=495	Ortaokul n=326 %65,9	Öğretmenimizin fiziksel görünümü spor yapma isteğimi artırıyor	294	59,4
		Öğretmenimizin fiziksel görünümü spor yapma isteğimi azaltıyor	32	6,5

Tablo 11'in devamı

Cinsiyet	Okul Türü	Beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğinizi ne yönde etkiliyor?	F	%
Kız n=495	Lise n=169 %34,1	Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi artırıyor	150	30,3
		Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi azaltıyor	19	3,8
	Toplam n=495 %100,0	Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi artırıyor	444	89,7
		Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi azaltıyor	51	10,3
Erkek n=645	Ortaokul n=383 %59,4	Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi artırıyor	342	52,9
		Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi azaltıyor	41	6,5
	Lise n=262 %40,6	Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi artırıyor	234	36,2
		Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi azaltıyor	28	4,3
	Toplam n=645 %100,0	Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi artırıyor	576	89,2
		Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi azaltıyor	69	10,8
TOPLAM n=1140	Kız+Erkek n=1140 %100,0	Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi artırıyor	1020	89,3
		Öğretmenimizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğimi azaltıyor	120	10,7

Tablo 11'de anketteki bir önceki soru olan "Beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümünü spor yapma isteğinizi etkiliyor mu?" sorusuna "Evet, etkiliyor" cevabını veren her iki cinsiyetten toplamda 1140 öğrenciye, beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün kendilerini "olumlu" ya da "olumsuz" mu etkilediği ile ilgili görüşleri sorulmuştur. Verilen cevaplara göre her iki cinsiyete göre hem erkeklerde hem de kızlarda öğrencilerin belirgin bir çoğunluğunu oluşturan 1020 kişi (%89,3) öğretmenlerinin fiziksel görünümünün kendilerini olumlu etkilediğini, 120 kişi (%10,7) ise olumsuz etkilediğini savunmuştur (n=1140).

Tablo 12. Öğretmenlerin Kiloları ile İlgili Formlarını Zamanla Korumasının Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Sizce beden eğitimi öğretmeninizin kilosu zaman geçtikçe artıyor mu?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 %59,9	Evet, artıyor	82	6,5
		Kararsızım	254	20,0
		Hayır, artmıyor	425	33,5
	Lise n=509 %40,1	Evet, artıyor	34	2,7
		Kararsızım	105	8,3
		Hayır, artmıyor	370	29,1
	Toplam n=1270 %100,0	Evet, artıyor	116	9,1
		Kararsızım	359	28,3
		Hayır, artmıyor	795	62,6
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 %56,7	Evet, artıyor	79	5,2
		Kararsızım	368	24,5
		Hayır, artmıyor	407	27,0
	Lise n=651 %43,3	Evet, artıyor	60	4,0
		Kararsızım	246	16,3
		Hayır, artmıyor	345	22,9
	Toplam n=1505 %100,0	Evet, artıyor	139	9,2
		Kararsızım	614	40,8
		Hayır, artmıyor	752	50,0
TOPLAM n=2775	Kız+Erkek n=2775 %100,0	Evet, artıyor	255	9,2
		Kararsızım	973	37,1
		Hayır, artmıyor	1547	53,7

Tablo 12'de ortaokulda ve lisede eğitim gören öğrencilere "Sizce beden eğitimi öğretmeninizin kilosu zaman geçtikçe artıyor mu?" sorusu sorulmuş, bu soruya her iki cinsiyet faktörüne göre yapılan değerlendirmede öğrencilerin çoğunluğunun "Hayır, artmıyor" cevabını verdikleri (%53,7) görülürken "Kararsızım" cevabını verenlerin oranının (%35,1), "Evet, artıyor" cevabını verenlerin oranından (%9,2) daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre öğrencilerin çoğunluğunun, beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel olarak formlarını koruduğu görüşünde olduklarını söyleyebiliriz.

Tablo 13. Mevcut Öğretmen ile Hayal Edilen Beden Eğitimi Öğretmeninin Fiziksel Olarak Benzerliğinin Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Beden eğitimi öğretmeniniz ile hayal ettiğiniz beden eğitimi öğretmeni benzer özellikte midir?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 %59,9	Evet, kesinlikle	384	30,2
		Kısmen	280	22,0
		Hayır, kesinlikle değil	97	7,6
	Lise n=509 %40,1	Evet, kesinlikle	181	14,3
		Kısmen	231	18,2
		Hayır, kesinlikle değil	97	7,6
	Toplam n=1270 %100,0	Evet, kesinlikle	565	44,5
		Kısmen	511	40,2
		Hayır, kesinlikle değil	194	15,3
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 %56,7	Evet, kesinlikle	416	27,6
		Kısmen	298	19,8
		Hayır, kesinlikle değil	140	9,3
	Lise n=651 %43,3	Evet, kesinlikle	256	17,0
		Kısmen	279	18,5
		Hayır, kesinlikle değil	116	7,7
	Toplam n=1505 %100,0	Evet, kesinlikle	672	44,7
		Kısmen	577	38,3
		Hayır, kesinlikle değil	256	17,0
TOPLAM n=2775	Kız+Erkek n=2775 %100,0	Evet, kesinlikle	1237	44,6
		Kısmen	1088	38,9
		Hayır, kesinlikle değil	450	16,5

Tablo 13'te ortaokul ve lisede eğitim gören öğrencilere sorulan "Beden eğitimi öğretmeniniz ile hayal ettiğiniz beden eğitimi öğretmeni benzer özellikte midir?" sorusu analiz edilmiştir. İki okul türünde de verilen cevapların çok fazla farklılık göstermemekle birlikte ortaokulda eğitim gören hem erkek hem de kız öğrencilerin verdiği cevapların birbirine paralel olduğu, lisede eğitim gören hem erkek hem de kız öğrencilerin görüşlerinin de paralel olduğu anlaşılmaktadır. Ortaokulda eğitim gören öğrencilerin (n=1615) 800'ü "Evet, kesinlikle" cevabını, 578'i "Kısmen" cevabını, 237'si "Hayır, kesinlikle değil" cevabını verdiği görülürken, lisede eğitim gören (n=1160) hem erkek hem de kız öğrencilerin 510'u "Kısmen" cevabını, 213'ü "Hayır, kesinlikle değil" cevabını verdiği anlaşılmaktadır. İki okul türünde de her iki cinsiyetteki öğrencilerin (n=2775) toplamda 1237'si "Evet, kesinlikle" cevabını (%44,6), 1088'i "Kısmen" cevabını (%38,9), 450'si ise

"Hayır, kesinlikle değil" cevabını vermiştir (%16,5). Buna göre soruya "Evet, kesinlikle" cevabını veren 1237 öğrencinin (%44,6) dışında kalan 1538 öğrencinin (%55,4) hayal ettikleri beden eğitimi öğretmenlerinin sahip oldukları fiziksel yapıya, mevcut beden eğitimi öğretmenlerinin sahip olmadığını düşündükleri söylenilebilir.

Tablo 14. Öğretmenlerin Diğer Beden Eğitimi Öğretmenleri İle Fiziksel Görünümleri Bakımından Kıyaslanmasının Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Beden eğitimi öğretmeniniz, şu ana kadar gördüğünüz beden eğitimi öğretmenleri arasında fiziksel görünüm olarak sizce nasıl biridir?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 %59,9	Fiziksel görünümü en iyi olanıdır	329	25,9
		Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir	408	32,1
		Fiziksel görünümü en kötü olanıdır	24	1,9
	Lise n=509 %40,1	Fiziksel görünümü en iyi olanıdır	164	12,9
		Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir	307	24,2
		Fiziksel görünümü en kötü olanıdır	38	3,0
	Toplam n=1270 %100,0	Fiziksel görünümü en iyi olanıdır	493	38,8
		Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir	715	56,3
		Fiziksel görünümü en kötü olanıdır	62	4,9
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 %56,7	Fiziksel görünümü en iyi olanıdır	435	28,9
		Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir	376	25,0
		Fiziksel görünümü en kötü olanıdır	43	2,9
	Lise n=651 %43,3	Fiziksel görünümü en iyi olanıdır	267	17,7
		Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir	322	21,4
		Fiziksel görünümü en kötü olanıdır	62	4,1
	Toplam n=1505 %100,0	Fiziksel görünümü en iyi olanıdır	702	46,6
		Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir	698	46,4
		Fiziksel görünümü en kötü olanıdır	105	7,0
TOPLAM n=2775	Kız+Erkek n=2775 %100,0	Fiziksel görünümü en iyi olanıdır	1195	44,3
		Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir	1413	49,3
		Fiziksel görünümü en kötü olanıdır	167	6,4

Tablo 14'te ortaokul ve lisede eğitim gören kız ve erkek öğrencilere "Beden eğitimi öğretmeniniz, şu ana kadar gördüğünüz beden eğitimi öğretmenleri arasında fiziksel görünüm olarak sizce nasıl biridir?" sorusu sorulmuştur. Verilen cevaplara göre lisede eğitim gören hem kız hem erkeklerin cevapları ile ortaokulda eğitim gören kızların cevapları paralellik gösterirken, ortaokuldaki erkek öğrencilerin cevaplarının biraz daha farklı olduğunu söyleyebiliriz. Şöyle ki lisede ve ortaokulda eğitim gören kız öğrencilerin

%56,3'ü ile lisede eğitim gören erkeklerin %21,4'ü (%43,3 oran içinden), ortaokulda eğitim gören erkeklerin ise %25'i (%56,7 oran içinden) "Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir" cevabını verirken, "Fiziksel görünümü en iyi olanıdır" cevabını verenler lisede ve ortaokulda eğitim gören kız öğrencilerde %38,8 oranında ve lisede eğitim gören erkeklerde %17,7 (%43,3 oran içinden) oranında, ortaokulda eğitim gören erkeklerde %28,9 (%56,7 oran içinden) oranındadır. Buna göre "Fiziksel görünümü en iyi olanıdır" cevabını veren %44,3 oranındaki öğrencinin dışındaki %55,7 oranındaki öğrencinin beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünüm olarak çoğunluğunun benzer özellikte olduğunu ve bu fiziksel görünümün kendilerini olumlu etkilemediğini düşündükleri sonucuna varabiliriz.

Tablo 15. Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteklerinin Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Beden eğitimi öğretmeni olmak ister misiniz?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 %59,9	Evet, isterim	270	21,3
		Kararsızım	151	11,9
		Hayır, istemem	340	26,8
	Lise n=509 %40,1	Evet, isterim	164	12,9
		Kararsızım	82	6,5
		Hayır, istemem	263	20,7
	Toplam n=1270 %100,0	Evet, isterim	434	34,2
		Kararsızım	233	18,3
		Hayır, istemem	603	47,5
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 %56,7	Evet, isterim	390	25,9
		Kararsızım	180	12,0
		Hayır, istemem	284	18,9
	Lise n=651 %43,3	Evet, isterim	329	21,9
		Kararsızım	138	9,2
		Hayır, istemem	184	12,2
	Toplam n=1505 %100,0	Evet, isterim	719	47,8
		Kararsızım	318	21,1
		Hayır, istemem	468	31,1
TOPLAM n=2775	Kız+Erkek n=2775 %100,0	Evet, isterim	1153	43,7
		Kararsızım	551	20,3
		Hayır, istemem	1071	36,0

Tablo 15'te ortaokul ve lisede eğitim gören öğrencilere sorulan "Beden eğitimi öğretmeni olmak ister misiniz?" sorusuna verilen cevaplar cinsiyet faktörüne göre analiz

edilmiştir. Buna göre ortaokul ve lisede eğitim gören erkek öğrencilerin çoğunluğunun "Evet, isterim" cevabını verdikleri görülürken (%47,8) aksine ise ortaokul ve lisede eğitim gören kız öğrencilerin çoğunluğunun "Hayır, istemem" (%47,5) cevabını verdikleri dikkat çekmiştir. Toplamda yapılan değerlendirmede öğrencilerin 1153'ü beden eğitimi öğretmeni olmak istediklerini belirtirken (%43,7), 1071'i beden eğitimi öğretmeni olmak istemediklerini (%38,6), 551'i ise bu konuda kararsız kaldıklarını (%20,3) belirtmiştir.

Tablo 16. Öğrencilerin Kendi Öğretmenlerinin Fiziksel Görünümüne Benzer Bir Beden Eğitimi Öğretmeni Olma İsteklerinin Cinsiyet ve Okul Türü Değişkenlerine Göre Değerlendirilmesi

Cinsiyet	Okul Türü	Bir beden eğitimi öğretmeni olmak isteseydiniz, şu anki beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümüne benzer bir öğretmen olmak ister miydiniz?	F	%
Kız n=1270	Ortaokul n=761 %59,9	Evet, isterdim	326	25,7
		Kararsızım	212	16,7
		Hayır, istemezdim	223	17,6
	Lise n=509 %40,1	Evet, isterdim	212	16,7
		Kararsızım	131	10,3
		Hayır, istemezdim	166	13,1
	Toplam n=1270 %100,0	Evet, isterdim	538	42,4
		Kararsızım	343	27,0
		Hayır, istemezdim	389	30,6
Erkek n=1505	Ortaokul n=854 %56,7	Evet, isterdim	470	31,2
		Kararsızım	196	13,0
		Hayır, istemezdim	188	12,5
	Lise n=651 %43,3	Evet, isterdim	282	18,7
		Kararsızım	167	11,1
		Hayır, istemezdim	202	13,4
	Toplam n=1505 %100,0	Evet, isterdim	752	50,0
		Kararsızım	363	24,1
		Hayır, istemezdim	390	25,9
TOPLAM n=2775	Kız+Erkek n=2775 %100,0	Evet, isterdim	1290	47,7
		Kararsızım	706	25,0
		Hayır, istemezdim	779	27,3

Tablo 16'da ortaokul ve lisede eğitim gören kız ve erkek öğrencilere sorulan "Bir beden eğitimi öğretmeni olmak isteseydiniz, şu anki beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümüne benzer bir öğretmen olmak ister miydiniz?" sorusuna verilen cevaplar analiz

edilmiştir. Buna göre ortaokul ve lisede eğitim gören kız öğrencilerin %42,4'ü "Evet, isterdim" cevabını, %30,6'sı "Hayır, istemedim" cevabını, %27'si "Kararsızım" cevabını verirken ortaokul ve lisede eğitim gören erkek öğrencilerin %50'si "Evet, isterdim" cevabını, %25,9'u "Hayır, istemedim" cevabını, %24,1'i ise "Kararsızım" cevabını vermiştir. Tüm öğrencilerin cevapları bir bütün olarak değerlendirildiğinde 1290 öğrenci "Evet, isterdim" cevabını (%47,7), 779 öğrenci "Hayır, istemedim" cevabını (%27,3), 706 öğrenci ise "Kararsızım" cevabını (%25,0) vermiştir. Kararsızlar da dikkate alındığında öğrencilerin 1485'inin beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünü örnek almadıkları sonucuna varabiliriz (%52,3).

WHO'nun VKİ değerlerine göre morfolojik yapısı sınıflandırılmış öğretmenlerin eğitim verdiği öğrencilerin anket sorularına verdikleri cevaplar ile öğretmenin morfolojik yapısı arasındaki ilişkilerin değerlendirildiği tablolar aşağıda verilmiştir.

Tablo 17. Öğretmenlerin Morfolojik Yapılarına Göre Dağılımları (VKİ)

Cinsiyeti	Morfolojik Yapısı	n	%
Kadın %33,9	Zayıf	4	21,1
	Normal	12	63,2
	Şişman	3	15,8
	Toplam	19	100,0
Erkek %66,1	Normal	11	29,73
	Şişman	24	64,87
	Obez	2	5,40
	Toplam	37	100,0

Tablo 17'de öğretmenlerin VKİ değerlerine göre bulunan morfolojik yapıları cinsiyet değişkenine göre incelenmiştir. Buna göre kadın öğretmenlerde ise "Zayıf" morfolojik yapıya sahip 4 öğretmen (%21,1), "Normal" morfolojik yapıya sahip 12 öğretmen (%29,7), "Şişman" morfolojik yapıya sahip 3 öğretmen (%70,3) olmak üzere toplam 19 öğretmen bulunmaktadır. Erkek öğretmenlerde ise "Zayıf" morfolojik yapıya sahip hiç öğretmen bulunmazken, "Normal" morfolojik yapıya sahip 11 öğretmen (%29,73), "Şişman" morfolojik yapıya sahip 24 öğretmen (%64,87) ve obez morfolojik yapıya sahip 2 öğretmen (5,40) olmak üzere toplam 37 öğretmen bulunmaktadır. Bu verilere göre kadın öğretmenlerin daha iyi bir morfolojik yapıya sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Aşağıdaki tablolarda öğrencilerin anket sorularına vermiş olduğu cevapların öğretmenlerin morfolojik yapılarına ve öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmesi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Bu tablolarda VKİ

sınıflandırmasına göre şişman ve obez olan öğretmenlerin eğitim verdiği öğrencilerin görüşleri “şişman öğretmene sahip” etiketi altında değerlendirilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin Mevcut Kilolarının Nasıl Olması Gerektiği ile İlgili Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Cinsiyeti	Öğretmenin Morfolojik Yapısı	Sizce beden eğitimi öğretmenlerinin kiloları nasıl olmalıdır?			Toplam
		Zayıf olmalıdır	Kilolu (şişman) olmalıdır	Kilosu önemli değildir	
Kız n=1270	Zayıf Öğretmene Sahip	97	1	21	119
		%81,5	%0,8	%17,6	%100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	375	5	164	544
		%68,9	%0,9	%30,1	%100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	388	3	216	607
		%63,9	%0,5	%35,6	%100,0
Erkek n=1505	Zayıf Öğretmene Sahip	86	2	41	129
		%66,7	%1,6	%31,8	%100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	354	6	197	557
		%63,6	%1,1	%35,4	%100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	463	10	346	819
		%56,5	%1,2	%42,2	%100,0

Tablo 18’de öğrencilere sorulan “Sizce beden eğitimi öğretmenlerinin kiloları nasıl olmalıdır?” sorusu, öğretmenlerin morfolojik yapısına ve öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmiştir. Buna göre kız öğrenciler arasında zayıf öğretmene sahip 119 öğrenciden 97’si (%81,5), normal kiloda öğretmene sahip 544 öğrenciden 375’i (%68,9), şişman öğretmene sahip 607 öğrenciden 388’i (%63,9) “zayıf olmalıdır” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip 119 öğrenciden sadece 1’i (%0,8), normal kiloda öğretmene sahip 544 öğrenciden sadece 5’i (%0,9), şişman öğretmene sahip 607 öğrenciden sadece 3’ü (%0,5) “kilolu (şişman) olmalıdır” cevabını vermiştir. Erkek öğrenciler arasında ise zayıf öğretmene sahip 129 öğrenciden 86’sı (%66,7), normal kiloda öğretmene sahip 557 öğrenciden 354’ü (%63,6), şişman öğretmene sahip 819 öğrenciden 463’ü (%56,5) “zayıf olmalıdır” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip 129 öğrenciden sadece 2’si (%1,6), normal kiloda öğretmene sahip 557 öğrenciden sadece 6’sı (%0,9), şişman öğretmene sahip 819 öğrenciden sadece 10’u (%1,2) “kilolu (şişman) olmalıdır” cevabını vermiştir. Sonuç olarak hem kız hem erkek öğrenciler, öğretmenlerinin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen “beden eğitimi öğretmenin zayıf olması gerektiği” görüşünde yoğunlaşmışlardır.

Tablo 19. Öğretmenlerin Fiziksel Görünümünün Nasıl Olması Gerektiği ile İlgili Görüşleri

Öğrenci Cinsiyeti	Öğretmenin Morfolojik Yapısı	Sizce bir beden eğitimi öğretmenin fiziksel görünümü nasıl olmalıdır?				Toplam
		İnce yapıda olmalıdır	Atletik olmalıdır	İri yapıda olmalıdır	Fiziksel görünümü önemli değildir	
Kız n=1270	Zayıf Öğretmene Sahip	15 %12,6	94 %79,0	0 %0,0	10 %8,4	119 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	66 %12,1	386 %71,0	5 %0,9	87 %16,0	544 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	55 %9,1	443 %73,0	21 %3,5	88 %14,5	607 %100,0
Erkek n=1505	Zayıf Öğretmene Sahip	15 %11,6	88 %68,2	5 %3,9	21 %16,3	129 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	37 %6,6	442 %79,4	10 %1,8	68 %12,2	557 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	45 %5,5	631 %77,0	24 %2,9	119 %14,5	819 %100,0

Tablo 19’da öğrencilere sorulan “Sizce bir beden eğitimi öğretmenin fiziksel görünümü nasıl olmalıdır?” sorusu, öğretmenlerin morfolojik yapısına ve öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmiştir. Buna göre kız öğrenciler arasında zayıf öğretmene sahip 119 öğrenciden 94’ü (%79), normal kiloda öğretmene sahip 544 öğrenciden 386’sı (%71), şişman öğretmene sahip 607 öğrenciden 443’ü (%73) “atletik olmalıdır” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden hiçbiri (%0), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden sadece 5’i (%0,9), şişman öğretmene sahip öğrencilerden sadece 21’i (%3,5) “iri yapıda olmalıdır” cevabını vermiştir. Erkek öğrenciler arasında ise zayıf öğretmene sahip 129 öğrenciden 88’i (%68,2), normal kiloda öğretmene sahip 557 öğrenciden 442’si (%79,4), şişman öğretmene sahip 819 öğrenciden 631’ü (%77) “atletik olmalıdır” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden sadece 5’i (%3,9), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden sadece 10’u (%1,8), şişman öğretmene sahip öğrencilerden sadece 24’ü (%2,9) “iri yapıda olmalıdır” cevabını vermiştir. Sonuç olarak hem kız hem erkek öğrenciler, öğretmenlerinin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen “beden eğitimi öğretmenin atletik olması gerektiği” görüşünde yoğunlaşmışlardır.

Tablo 20. Öğretmenlerin Mevcut Fiziksel Görünümünün Öğrencilerin Spor Yapma İsteğini Etkileme Durumu ile İlgili Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Cinsiyeti	Öğretmenin Morfolojik Yapısı	Beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümü spor yapma isteğinizi etkiliyor mu?			Toplam
		Evet, etkiliyor	Kararsızım	Hayır, etkilemiyor	
Kız n=1270	Zayıf Öğretmene Sahip	36 %30,3	18 %15,1	65 %54,6	119 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	224 %41,2	61 %11,2	259 %47,6	544 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	235 %38,7	74 %12,2	298 %49,1	607 %100,0
Erkek n=1505	Zayıf Öğretmene Sahip	54 %41,9	6 %4,7	69 %53,5	129 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	242 %43,4	84 %15,1	231 %41,5	557 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	349 %42,6	93 %11,4	377 %46,0	819 %100,0

Tablo 20’de öğrencilere sorulan “Beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümü spor yapma isteğinizi etkiliyor mu?” sorusu, öğretmenlerin morfolojik yapısına ve öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmiştir. Buna göre kız öğrenciler arasında zayıf öğretmene sahip 119 öğrenciden 36’sı (%30,3), normal kiloda öğretmene sahip 544 öğrenciden 224’ü (%41,2), şişman öğretmene sahip 607 öğrenciden 235’i (%38,7) “evet, etkiliyor” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 65’i (%54,6), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 259’u (%47,6), şişman öğretmene sahip öğrencilerden 298’i (%49,1) “hayır, etkilemiyor” cevabını vermiştir. Erkek öğrenciler arasında ise zayıf öğretmene sahip 129 öğrenciden 54’ü (%41,9), normal kiloda öğretmene sahip 557 öğrenciden 242’si (%43,4), şişman öğretmene sahip 819 öğrenciden 349’u (%42,6) “evet, etkiliyor” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 69’u (%53,5), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 231’i (%41,5), şişman öğretmene sahip öğrencilerden 377’si (%46) “hayır, etkilemiyor” cevabını vermiştir. Sonuç olarak “kararsızım” cevabını veren öğrenciler de göz önüne alındığında büyük çoğunluktaki kız ve erkek öğrenci, öğretmenlerin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen “beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümlerinin spor yapma isteğini etkilemediği” görüşünde yoğunlaşmaktadır.

Tablo 21. Öğretmenlerin Mevcut Fiziksel Görünümünün Öğrencilerin Spor Yapma İsteğini Olumlu veya Olumsuz Etkileme Durumu ile İlgili Öğrenci Görüşleri

Öğrenci Cinsiyeti	Öğretmenin Morfolojik Yapısı	Beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümü spor yapma isteğinizi ne yönde etkiliyor?		Toplam
		Öğretmenimizin fiziksel görünümü spor yapma isteğini artırıyor	Öğretmenimizin fiziksel görünümü spor yapma isteğini azaltıyor	
Kız n=495	Zayıf Öğretmene Sahip	33 %91,7	3 %8,3	36 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	208 %92,9	16 %7,1	224 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	203 %86,4	32 %13,6	235 %100,0
Erkek n=645	Zayıf Öğretmene Sahip	47 %87,0	7 %13,0	54 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	223 %92,1	19 %7,9	242 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	306 %87,5	43 %12,5	349 %100,0

Tablo 21’de öğrencilere sorulan “Beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümü spor yapma isteğinizi ne yönde etkiliyor?” sorusu, öğretmenlerin morfolojik yapısına ve öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmiştir. Tablo 20’de öğrencilere sorulan “Beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümü spor yapma isteğinizi etkiliyor mu?” sorusuna sadece “evet, etkiliyor” cevabını veren öğrencilerden bu soruya cevap vermesi istenilmiştir. Buna göre kız öğrenciler arasında zayıf öğretmene sahip 36 öğrenciden 33’ü (%91,7), normal kiloda öğretmene sahip 224 öğrenciden 208’i (%92,9), şişman öğretmene sahip 235 öğrenciden 203’ü (%86,4) “öğretmenimizin fiziksel görünümü spor yapma isteğini artırıyor” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 3’ü (%8,3), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 16’sı (%7,1), şişman öğretmene sahip öğrencilerden 32’si (%13,6) “öğretmenimizin fiziksel görünümü spor yapma isteğini azaltıyor” cevabını vermiştir. Erkek öğrenciler arasında ise zayıf öğretmene sahip 54 öğrenciden 47’si (%87), normal kiloda öğretmene sahip 242 öğrenciden 223’ü (%92,1), şişman öğretmene sahip 349 öğrenciden 306’sı (%87,4) “öğretmenimizin fiziksel görünümü spor yapma isteğini artırıyor” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 7’si (%13), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 19’u (%7,9), şişman öğretmene sahip öğrencilerden 43’ü (%12,6) “öğretmenimizin fiziksel görünümü

spor yapma isteğini azaltıyor” cevabını vermiştir. Sonuç olarak öğretmenlerin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen “beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünülerinin hem kız hem erkek öğrencilerde spor yapma isteğini artırdığı” görülmektedir.

Tablo 22. Öğrencilerin Mevcut Öğretmenin Fiziksel Görünümü ile Hayal Edilen Öğretmenin Fiziksel Görünümünün Benzerliği ile İlgili Görüşleri

Öğrenci Cinsiyeti	Öğretmenin Morfolojik Yapısı	Beden eğitimi öğretmeniniz ile hayal ettiğiniz beden eğitimi öğretmeni benzer özellikte midir?			Toplam
		Evet, kesinlikle	Kısmen	Hayır, kesinlikle değil	
Kız n=1270	Zayıf Öğretmene Sahip	51 %42,9	46 %38,7	22 %18,5	119 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	276 %50,7	205 %37,7	63 %11,6	544 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	238 %39,2	260 %42,8	109 %18,0	607 %100,0
	Zayıf Öğretmene Sahip	55 %42,6	51 %39,5	23 %17,8	129 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	262 %47,0	210 %37,7	85 %15,3	557 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	355 %43,3	316 %38,6	148 %18,1	819 %100,0

Tablo 22’de öğrencilere sorulan “Beden eğitimi öğretmeniniz ile hayal ettiğiniz beden eğitimi öğretmeni benzer özellikte midir?” sorusu, öğretmenlerin morfolojik yapısına ve öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmiştir. Buna göre kız öğrenciler arasında zayıf öğretmene sahip 119 öğrenciden 51’i (%42,9), normal kiloda öğretmene sahip 544 öğrenciden 276’sı (%50,7), şişman öğretmene sahip 607 öğrenciden 238’i (%39,2) “evet, kesinlikle” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 22’si (%18,5), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 63’ü (%11,6), şişman öğretmene sahip öğrencilerden 109’u (%18) “hayır, kesinlikle değil” cevabını vermiştir. Erkek öğrenciler arasında ise zayıf öğretmene sahip 129 öğrenciden 55’i (%42,6), normal kiloda öğretmene sahip 557 öğrenciden 262’si (%47), şişman öğretmene sahip 819 öğrenciden 355’i (%43,3) “evet, kesinlikle” cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 23’ü (%17,8), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 85’i (%15,3), şişman öğretmene sahip öğrencilerden 148’i (%18,1) “hayır, kesinlikle değil” cevabını vermiştir. Sonuç olarak mevcut beden eğitimi öğretmenleri ile hayal ettikleri öğretmenlerinin benzer olduğunu ifade eden şişman beden eğitimi öğretmenine sahip kız öğrencilerin oranı

(%39,2), zayıf ve normal kilodaki öğretmene sahip kız öğrencilerin oranına (%42,9 ve %50,7) göre daha düşüktür. Bu da kız öğrencilerin şişman beden eğitimi öğretmenini tercih etmediklerini gösterdiğini söyleyebiliriz. Erkek öğrencilerde ise mevcut beden eğitimi öğretmenleri ile hayal ettikleri öğretmenlerinin benzer olduğunu ifade eden şişman beden eğitimi öğretmenine sahip öğrencilerin oranı (43,3), normal kilolu öğretmene sahip öğrencilerin oranından (%47) düşük, zayıf beden eğitimi öğretmenine sahip öğrencilerin oranından (%42,6) ise yüksektir.

Tablo 23. Öğrencilerin Mevcut Öğretmeninin Fiziksel Görünümü ile Diğer Öğretmenlerin Fiziksel Görünümü ile İlgili Görüşleri

Öğrenci Cinsiyeti	Öğretmenin Morfolojik Yapısı	Beden eğitimi öğretmeniniz, şu ana kadar gördüğünüz beden eğitimi öğretmenleri arasında fiziksel görünüm olarak sizce nasıl biridir?			Toplam
		Fiziksel görünümü en iyi olanıdır	Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir	Fiziksel görünümü en kötü olanıdır	
Kız n=1270	Zayıf Öğretmene Sahip	47 %39,5	64 %53,8	8 %6,7	119 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	238 %43,8	288 %52,9	18 %3,3	544 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	208 %34,3	363 %59,8	36 %5,9	607 %100,0
	Zayıf Öğretmene Sahip	61 %47,3	52 %40,3	16 %12,4	129 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	282 %50,6	244 %43,8	31 %5,6	557 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	359 %43,8	402 %49,1	58 %7,1	819 %100,0

Tablo 23'te öğrencilere sorulan "Beden eğitimi öğretmeniniz, şu ana kadar gördüğünüz beden eğitimi öğretmenleri arasında fiziksel görünüm olarak sizce nasıl biridir" sorusu, öğretmenlerin morfolojik yapısına ve öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmiştir. Buna göre kız öğrenciler arasında zayıf öğretmene sahip 119 öğrenciden 64'ü (%53,8), normal kiloda öğretmene sahip 544 öğrenciden 288'i (%52,9), şişman öğretmene sahip 607 öğrenciden 363'ü (%59,8) "fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir" cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 47'si (%39,5), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 238'i (%43,8), şişman öğretmene sahip

öğrencilerden 208'i (%34,3) "fiziksel görünümü en iyi olanıdır" cevabını vermiştir. Erkek öğrenciler arasında ise zayıf öğretmene sahip 129 öğrenciden 52'si (%40,3), normal kiloda öğretmene sahip 557 öğrenciden 244'ü (%43,8), şişman öğretmene sahip 819 öğrenciden 402'si (%49,1) "fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir" cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 61'i (%47,3), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 282'si (%50,6), şişman öğretmene sahip öğrencilerden 359'u (%43,8) "fiziksel görünümü en iyi olanıdır" cevabını vermiştir. Buna göre farklı morfolojik yapıda öğretmenlere sahip olmalarına rağmen kız öğrencilerin mevcut beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün diğer öğretmenlerle benzer olduğu görüşünde yoğunlaştığını, erkek öğrencilerde ise mevcut öğretmenin fiziksel görünümünün en iyi olduğunu ifade eden zayıf ve normal kiloda öğretmenlere sahip olanların oranı (%47,3 ve %50,6) şişman beden eğitimi öğretmenine sahip olanların oranından (%43,8) daha yüksektir.

Tablo 24. Öğrencilerin Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak İsteyip İstememe Durumuna İlişkin Görüşleri

Öğrenci Cinsiyeti	Öğretmenin Morfolojik Yapısı	Beden eğitimi öğretmeni olmak ister misiniz?			Toplam
		Evet, isterim	Kararsızım	Hayır, istemem	
Kız n=1270	Zayıf Öğretmene Sahip	28 %23,5	17 %14,3	74 %62,2	119 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	193 %35,5	114 %21,0	237 %43,6	544 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	213 %35,1	102 %16,8	292 %48,1	607 %100,0
Erkek n=1505	Zayıf Öğretmene Sahip	67 %51,9	23 %17,8	39 %30,2	129 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	270 %48,5	125 %22,4	162 %29,1	557 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	382 %46,6	170 %20,8	267 %32,6	819 %100,0

Tablo 24'te öğrencilere sorulan "Beden eğitimi öğretmeni olmak ister misiniz?" sorusu, öğretmenlerin morfolojik yapısına ve öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmiştir. Buna göre kız öğrenciler arasında zayıf öğretmene sahip 119 öğrenciden 74'ü (%62,2), normal kiloda öğretmene sahip 544 öğrenciden 237'si (%43,6), şişman öğretmene sahip 607 öğrenciden 292'si (%48,1) "hayır, istemem" cevabını

verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden sadece 28'i (%23,5), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 193'ü (%35,5), şişman öğretmene sahip öğrencilerden 213'ü (%35,1) "evet, isterim" cevabını vermiştir. Erkek öğrenciler arasında ise zayıf öğretmene sahip 129 öğrenciden 67'si (%51,9), normal kiloda öğretmene sahip 557 öğrenciden 270'i (%48,5), şişman öğretmene sahip 819 öğrenciden 382'si (%46,6) "evet, isterim" cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 39'u (%30,2), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 162'si (%29,1), şişman öğretmene sahip öğrencilerden 267'si (%32,6) "hayır, istemem" cevabını vermiştir. Buna göre farklı morfolojik yapıda öğretmenlere sahip olmalarına rağmen kız öğrencilerin beden eğitimi öğretmeni olmak istemedikleri görüşünde, erkek öğrencilerin ise beden eğitimi öğretmeni olmak istedikleri görüşünde yoğunlaştıklarını söyleyebiliriz.

Tablo 25. Öğrencilerin Mevcut Beden Eğitimi Öğretmeninin Fiziksel Görünümüne İlişkin Görüşleri

Öğrenci Cinsiyeti	Öğretmenin Morfolojik Yapısı	Bir beden eğitimi öğretmeni olmak isteseydiniz, şu anki beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümüne benzer bir öğretmen olmak ister miydiniz?			Toplam
		Evet, isterdim	Kararsızım	Hayır, istemezdim	
Kız n=1270	Zayıf Öğretmene Sahip	79 %66,4	17 %14,3	23 %19,3	119 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	257 %47,2	155 28,5%	132 24,3%	544 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	202 %33,3	171 %28,2	234 %38,6	607 %100,0
Erkek n=1505	Zayıf Öğretmene Sahip	53 %41,1	30 %23,3	46 %35,7	129 %100,0
	Normal Kilolu Öğretmene Sahip	301 %54,0	125 %22,4	131 %23,5	557 %100,0
	Şişman Öğretmene Sahip	398 %48,6	208 %25,4	213 %26,0	819 %100,0

Tablo 25'te öğrencilere sorulan "Bir beden eğitimi öğretmeni olmak isteseydiniz, şu anki beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümüne benzer bir öğretmen olmak ister miydiniz?" sorusu, öğretmenlerin morfolojik yapısına ve öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre değerlendirilmiştir. Buna göre kız öğrenciler arasında zayıf öğretmene sahip 119 öğrenciden 79'u (%66,4), normal kiloda öğretmene sahip 544 öğrenciden 257'si (%47,2),

şışman öğretmene sahip 607 öğrenciden 202'si (%33,3) "evet, isterdim" cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 23'ü (%19,3), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 132'si (%24,3), şışman öğretmene sahip öğrencilerden 234'ü (%38,6) "hayır, istemezdim" cevabını vermiştir. Erkek öğrenciler arasında ise zayıf öğretmene sahip 129 öğrenciden 53'ü (%41,1), normal kiloda öğretmene sahip 557 öğrenciden 301'i (%54), şışman öğretmene sahip 819 öğrenciden 398'i (%48,6) "evet, isterdim" cevabını verirken, zayıf öğretmene sahip öğrencilerden 46'sı (%35,7), normal kiloda öğretmene sahip öğrencilerden 131'i (%23,5), şışman öğretmene sahip öğrencilerden 213'ü (%26) "hayır, istemezdim" cevabını vermiştir. Buna göre zayıf ve normal kiloda öğretmene sahip kız öğrencilerin, öğretmenlerinin fiziksel görünümüne benzer öğretmen olmak istediklerini; şışman beden eğitimi öğretmenine sahip kız öğrencilerin ise öğretmenin fiziksel görünümüne benzer beden eğitimi öğretmeni olmak istemediğini söyleyebiliriz. Erkek öğrencilerin çoğunluğu, öğretmenlerinin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen öğretmenlerinin fiziksel görünümüne benzer beden eğitimi öğretmeni olmak istediklerini söyleyebiliriz.

Beden eğitimi öğretmenlerinin demografik bilgileri ile somatotip yapılarını belirlemeye yönelik yapılan antropometrik ölçümlerden elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda değerlendirilmiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerine ait demografik bilgiler ve somatotip yapıları ile ilgili elde edilen bulgular Tablo 26'da, antropometrik ölçüm değerleri ile ilgili bulgular ise Tablo 27'de verilmiştir. Son olarak ise ölçümler sonucunda cinsiyet değişkenine göre değerlendirilen somatokartlar Şekil 8, Şekil 9 ve Şekil 10'da verilmiştir.

Tablo 26. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Yaş, Görev Süresi ve Somatotip Değerleri ile İlgili Bulgular

Parametreler	Cinsiyeti	n	%	M±S.D.	Min.	Max.
Yaş	Kadın	19	%33,9	34,63±5,09	26,00	45,00
	Erkek	37	%66,1	36,51±7,06	26,00	56,00
Görev süresi (Yıl)	Kadın	19	%33,9	3,31±2,94	1,00	12,00
	Erkek	37	%66,1	4,43±4,28	1,00	18,00
Endomorf	Kadın	19	%33,9	3,78±1,03	2,00	7,00
	Erkek	37	%66,1	3,48±1,07	1,00	6,00
Mezomorf	Kadın	19	%33,9	3,73±1,09	3,00	7,00
	Erkek	37	%66,1	5,02±1,14	3,00	8,00
Ektomorf	Kadın	19	%33,9	2,21±0,91	0,00	4,00
	Erkek	37	%66,1	1,29±0,77	0,00	3,00

M: Ortalama, S.D.: Standart sapma

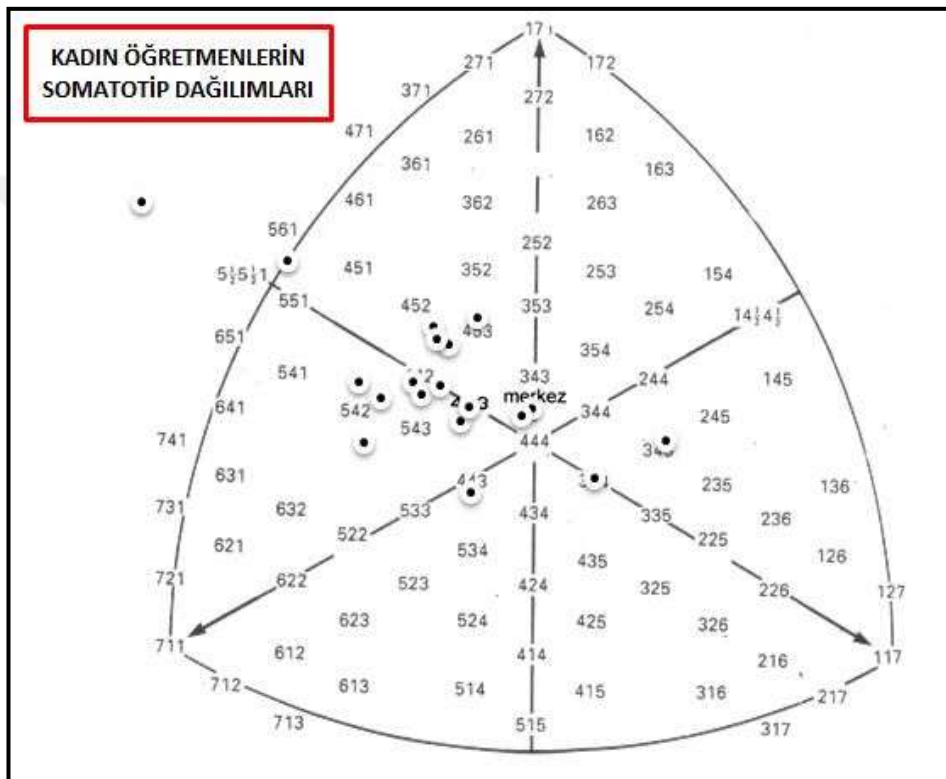
Tablo 26'ya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunu %66,1 oran ile erkek öğretmenlerin (n=37) oluşturduğu belirlenmiştir. Kadın öğretmenlerin (n=19) oranının %33,9 ile daha az olduğu anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin yaş ortalamalarının erkek öğretmenlere göre daha düşük olduğu ve erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre daha fazla görev süresine sahip oldukları görülmektedir. Diğer yandan endomorfik ve ektomorfik değerlerin kadınlarda daha yüksek olduğu, mezomorfik değerlerin ise erkeklerde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 27. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet Değişkenine Göre Antropometrik Ölçüm Değerlerinden Elde Edilen Bulgular

Ölçümler	Cinsiyeti	n	M±S.D.	Min.	Max.
Ağırlık (kg)	Kadın	19	61,68±10,25	50,00	86,00
	Erkek	37	81,69±8,81	63,00	101,00
Boy (cm)	Kadın	19	164,76±6,49	153,40	177,00
	Erkek	37	175,20±7,90	157,00	189,00
Vücut Kitle İndeksi (VKİ)	Kadın	19	22,63±2,66	18,40	30,50
	Erkek	37	26,62±2,50	22,40	33,70
Triceps Skinfold (mm)	Kadın	19	16,17±4,52	7,60	27,40
	Erkek	37	10,99±4,19	4,30	23,80
Scapula Skinfold (mm)	Kadın	19	12,53±4,87	6,20	27,90
	Erkek	37	15,15±4,54	8,10	27,60
Supraspinal Skinfold (mm)	Kadın	19	7,11±2,79	3,30	13,80
	Erkek	37	8,89±3,06	3,00	15,00
Calf Skinfold (mm)	Kadın	19	19,50±6,89	8,50	37,00
	Erkek	37	8,29±3,16	2,50	16,60
Biceps Çevre (cm)	Kadın	19	26,71±3,25	23,00	35,00
	Erkek	37	30,31±1,77	26,60	33,00
Calf Çevre (cm)	Kadın	19	36,50±2,85	33,00	42,00
	Erkek	37	37,62±2,45	33,00	44,70
Dirsek Çap (mm)	Kadın	19	5,96±0,56	5,00	6,80
	Erkek	37	7,02±0,41	5,80	8,10
Diz Çap (mm)	Kadın	19	9,12±0,64	8,20	11,10
	Erkek	37	10,09±0,44	9,20	10,80

M: Ortalama, S.D.: Standart sapma

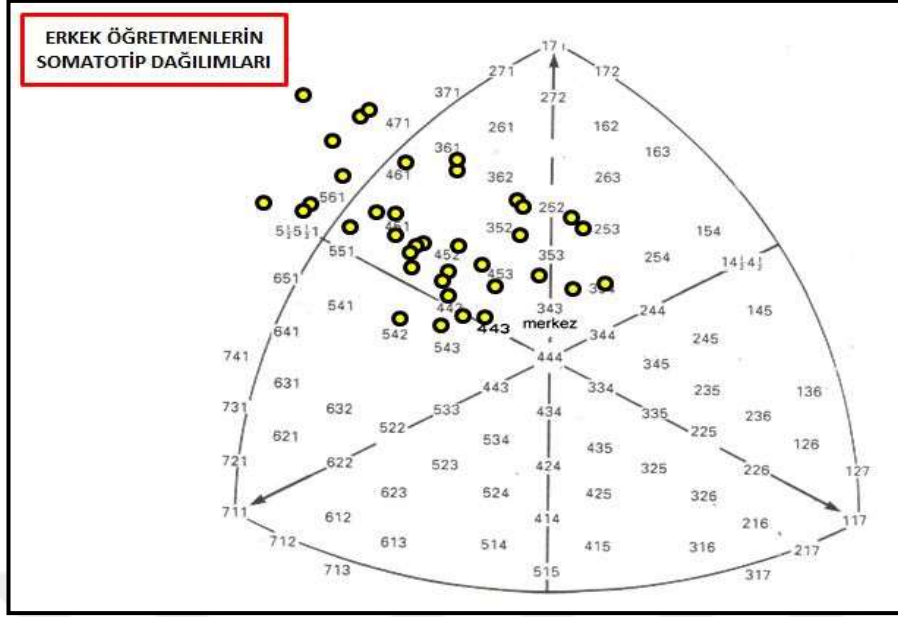
Tablo 27'ye bakıldığında erkek öğretmenlerin ağırlık ortalamalarının kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu, erkek öğretmenlerin boy ortalamalarının kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu, Vücut Kitle İndeksi (VKİ) değerlerine bakıldığında ise erkek öğretmenlerin ortalamalarının kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu, triceps deri altı yağ kalınlığı ile calf deri altı yağ kalınlığı ortalamalarının kadınlarda daha yüksek olduğu, scapula ve supraspinal deri altı yağ kalınlığı, biceps ve calf çevre ile dirsek ve diz çap ortalamalarının erkeklerde daha yüksek olduğu görülmektedir.

Şekil 8. Kadın öğretmenlerin somatotip yapıları

Şekil 8'de kadın öğretmenlerin antropometrik ölçümleri sonucunda belirlenen somatotip yapıları somatocart üzerinde gösterilmiştir. Buna göre kadın öğretmenlerden 10'unun endomorfik mezomorf, 7'sinin mezomorfik endomorf, 1'inin ektomorfik endomorf, 1'inin ise mezomorfik ektomorf yapıya sahip oldukları görülmektedir.

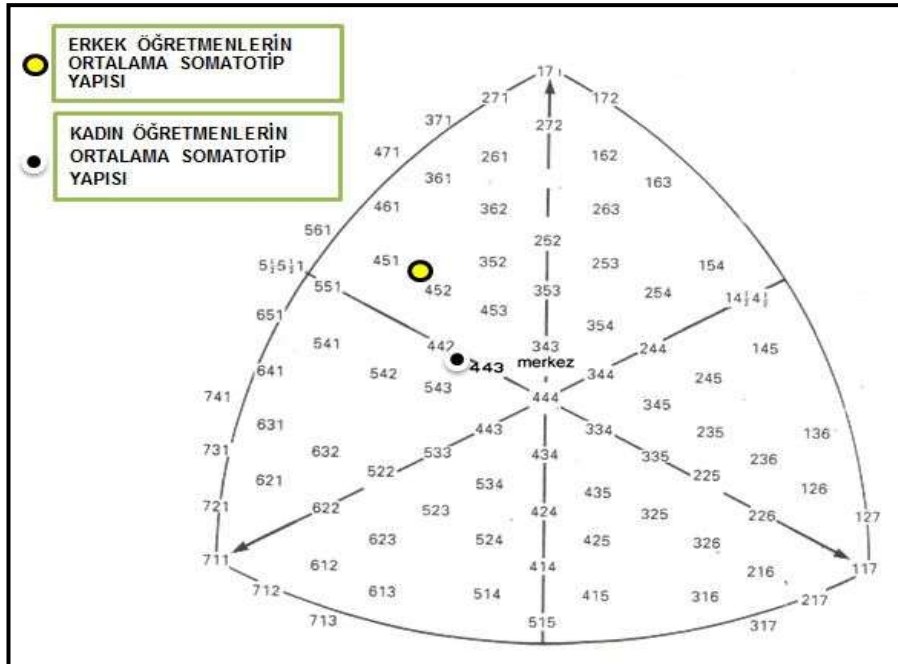
Kadın öğretmenlerin ortalama somatotip bileşenleri 4-4-2 olup mezomorf-endomorf bir yapıya sahiptirler (Şekil 10).

Şekil 9. Erkek öğretmenlerin somatotip yapıları

Şekil 9'da erkek öğretmenlerin antropometrik ölçümleri sonucunda belirlenen somatotip yapıları somatokart üzerinde gösterilmiştir. Buna göre erkek öğretmenlerden 31'inin endomorfik mezomorf, 4'ünün ektomorfik mezomorf, 2'sinin ise mezomorfik endomorf yapıda oldukları görülmektedir.

Erkek öğretmenlerin ortalama somatotip bileşenleri 3-5-1 olup endomorfik mezomorf bir yapıya sahiptirler (Şekil 10).

Şekil 10. Erkek ve kadın öğretmenlerin ortalama somatotip yapıları

5. TARTIŞMA

Bu bölümde beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün öğrencilerine model olabilme düzeylerini incelemek amacıyla beden eğitimi öğretmenleri ve öğrencileri ile yaptığımız çalışmadan elde edilen bulguların değerlendirilmesi yer almaktadır.

Beden eğitimi öğretmenlerinin özellikleri ile ilgili yapılan çalışmalara baktığımızda Demirhan ve diğerleri (2002), beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerine ilişkin görüşleri belirlemek için Ankara'da 1999-2000 yıllarında bir araştırma yapmıştır. Buna göre beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken en önemli üç nitelik, "öğrencileri her konuda anlama, meslekî bilgi ve becerilerde yeterli olma ve espri anlayışına sahip olma"dır.

Diğer bir çalışmada ise öğrencilerin eğitimi, onlara rehberlik yapılması ve örnek olunması bakımından beden eğitimi öğretmenin sosyal, ruhsal ve fiziksel özelliklerinin etkili olduğu vurgulanmaktadır (Tamer ve Pulur, 2001).

Kuşçu'nun (2006) Konya ilinde yapmış olduğu ve ortaöğretimde eğitim gören sporcu öğrencilerin ideal beden eğitimi öğretmeni profilini algılayabilme düzeylerini araştırdığı yüksek lisans tezinde beden eğitimi öğretmenin özelliklerini dört kısımda incelemiştir: 1- Fiziksel özellikler, 2-Ruhsal özellikler, 3-Sosyal özellikler, 4-Zihinsel özellikler. Araştırma sonucunda öğrenciler, öğretmenlerinde en fazla saygın ve güvenilir, beden ve ruh bakımından sağlıklı olma özelliklerinin, en az ise duygusal yönden olgun ve derslerde konuları planlı bir şekilde işleyebilme özelliklerinin bulunması gerektiği görüşlerini ortaya koymuşlardır. Bu çalışmada beden eğitimi öğretmenin fiziksel özellikleri yerine ruhsal, sosyal ve zihinsel özelliklerinin daha detaylı araştırılmış olması ve daha önemli bulunması, bizim çalışmamızdan elde ettiğimiz sonuçlar ile çelişmektedir. Bu çalışmanın bizim çalışmamızla çelişmesinin nedeni beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün öğrencileri üzerindeki etkisinin göz ardı edilmesi olduğu düşünülmektedir.

Özcan ve diğerlerinin (2016) 2013-2014 eğitim yılında yapmış olduğu araştırmada 398 ortaokul ve lise öğrencisine beden eğitimi ve spor öğretmenin nasıl biri olması gerektiği sorulmuş, elde edilen sonuca göre öğrenciler beden eğitimi öğretmenin atletik, eğlenceli, anlayışlı ve ilgili bir öğretmen olması gerektiği görüşünü belirtmişlerdir. Bu araştırmaya katılan toplam 398 öğrenciden 57'si (%14,3) beden eğitimi ve spor öğretmenin "atletik ve sportmen" olması gerektiği görüşünü belirtmiştir. Bu çalışma bizim çalışmamızla paralellik göstermektedir (Tablo 9 ve 19).

Avşar ve Sağlam'ın (2008) Bursa'da bulunan ilköğretim 6, 7, ve 8.sınıflarda öğrenim gören 408 öğrencinin görüşünü alarak yaptığı "Beden Eğitimi Öğretmeni Nasıl Olmalıdır?" adlı araştırmada veri toplama yöntemi olarak öğrencilere bir adet açık uçlu soruyu içeren

bir anket uygulamıştır. Beden eğitimi öğretmenin kişilik özellikleri ile fiziksel özelliklerinin değerlendirildiği ankete verilen cevaplara göre beden eğitimi öğretmeninde olması gereken fiziki özellikler sırasıyla uzun boylu olmalı (f=12, %20,6), sporcu olmalı (f=6, %10,3), zayıf olmalı (f=6, %10,3), fiziki yönden uygun/kaslı olmalı (f=5, %8,6), güçlü kuvvetli olmalı (f=2, %2,4), orta boylu olmalı (f=1, %1,7), görünüşü önemli değil (f=1, %1,7) görüşleridir (Avşar ve Sağlam, 2008). Bu çalışma ile bizim çalışmamız paralellik göstermektedir (Tablo 6, 7, 9, 18).

Demirhan, Coşkun ve Altay (2002), beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerine ilişkin görüşleri belirlemek için Ankara'da 1999-2000 yıllarında 309 ortaokul öğrencisine, 240 üniversite öğrencisine, 106 beden eğitimi öğretmenine, 157 öğretim üyesine Beden Eğitimi Öğretmen Nitelikleri Ölçeği'ni uygulamışlardır. Bu araştırmada kullanılan ölçeğe göre ideal bir beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken ve mevcut öğretmenlerde bulunan 24 nitelik, verilen cevaplar dahilinde önem sırasına göre analiz edilmiştir. Bu niteliklerden beden eğitimi öğretmenin fiziksel özelliklerinin içeren; "beden eğitimi ve spor yapmaya istek uyandırmalı" görüşünün önem sırası ortaokul öğrencilerinde 4'te, üniversite öğrencilerinde ise 3'te iken "iyi bir görüntüye sahip olmalı" görüşünün önem sırası ortaokul öğrencilerinde 14'te, üniversite öğrencilerinde 21'dedir. Bu araştırmadaki "beden eğitimi ve spor yapmaya istek uyandırmalı" görüşünün önem sırası bizim çalışmamızla paralellik göstermekte iken (Tablo 10 ve 11) "iyi bir görüntüye sahip olmalı" görüşünün önem sırası, bizim çalışmamızla çelişmektedir (Tablo 9). Bunun nedeninin ise beden eğitimi öğretmeni iyi bir görüntüye sahip olmasa da öğrencilerin öğretmenine duygusal anlamda bağlılığının etkileri olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmalardan da görüldüğü üzere öğrenciler açısından ideal bir beden eğitimi ve spor öğretmenin meslekî nitelikleri ile ilgili birçok bilgi mevcut iken kişisel nitelikleri arasında yer alan fiziksel özelliklerinin öğrenciler üzerindeki etkileri ile ilgili bilgiler çok sınırlıdır.

Literatür incelemesine göre daha önceki çalışmalarda yer almayan fakat bizim çalışmamızda işlediğimiz konular bulunmaktadır. Bu konularda yapılan ilişki incelemelere göre;

1. Öğrencilerin çoğunluğu, beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel olarak formlarını koruduğu görüşünde olduklarını söyleyebiliriz (Tablo 12).
2. Yine öğrencilerin çoğunluğunun, mevcut beden eğitimi öğretmenlerinin hayal ettikleri beden eğitimi öğretmenlerinin sahip olduğu fiziksel yapıda olmadıklarını düşündükleri söylenebilir (Tablo 13).
3. Farklı morfolojik yapıda öğretmenlere sahip olmalarına rağmen kız öğrencilerin mevcut beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün diğer öğretmenlerle

benzer olduğu görüşünde yoğunlaştığını, zayıf ve normal kiloda öğretmenlere sahip erkek öğrencilerin ise mevcut öğretmenin fiziksel görünümünün beğendiklerini, şişman beden eğitimi öğretmenine sahip olan erkek öğrencilerin ise zayıf ve normal kiloda öğretmene sahip öğrencilere oranla mevcut öğretmenin fiziksel görünümünü daha az beğendikleri düşünülebilir (Tablo 23).

4. Farklı morfolojik yapıda öğretmenlere sahip olmalarına rağmen ortaokul ve lisede eğitim gören erkek öğrencilerin çoğunluğunun beden eğitimi öğretmeni olmak istedikleri, bunun aksine ortaokul ve lisede eğitim gören kız öğrencilerin çoğunluğunun ise beden eğitimi öğretmeni olmak istemedikleri görüşünde olduklarını söyleyebiliriz (Tablo 15 ve 24).
5. Öğrencilerin daha büyük bir kısmının beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünü örnek almadıklarını düşünebiliriz (Tablo 16). Zayıf ve normal kiloda öğretmene sahip kız öğrencilerin, öğretmenlerinin fiziksel görünümüne benzer öğretmen olmak istediklerini, şişman beden eğitimi öğretmenine sahip kız öğrencilerin ise öğretmenin fiziksel görünümüne benzer beden eğitimi öğretmeni olmak istemediklerini; erkek öğrencilerin çoğunluğunun ise öğretmenlerinin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen öğretmenlerinin fiziksel görünümüne benzer beden eğitimi öğretmeni olmak istediklerini söyleyebiliriz (Tablo 25).
6. Hem kız hem erkek öğrenciler, öğretmenlerinin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen “beden eğitimi öğretmenin zayıf olması gerektiği” görüşünde oldukları söylenebilir (Tablo 18).
7. Hem kız hem de erkek öğrenciler, öğretmenlerinin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen “beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün spor yapma isteğini etkilemediği” görüşünde oldukları düşünülebilir (Tablo 20).
8. Öğretmenlerin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen öğrenciler, beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün spor yapma isteklerini artırdığı görüşünde olduklarını söyleyebiliriz (Tablo 21),
9. Daha çok kız öğrencilerin şişman beden eğitimi öğretmenini tercih etmediklerini söyleyebiliriz (Tablo 22).

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmenlerden alınan ölçümler ile öğrencilerden elde edilen veriler neticesinde bulunan sonuçlar ve bunların ışığında oluşturulan önerilere yer verilmiştir.

6. 1. Sonuçlar

Bu araştırma sonucunda ortaokul ve lise dengi okullarda eğitim gören 2775 öğrenciye uygulanan anketler ile bu öğrencilere eğitim veren 56 beden eğitimi öğretmenin antropometrik ölçümleri arasındaki ilişki incelendi.

Araştırma sonucunda antropometrik ölçümleri yapılan 19 kadın öğretmenin ortalama somatotip bileşenleri 4-4-2 olup mezomorf-endomorf bir yapıya sahip oldukları; 37 erkek öğretmenin ise ortalama somatotip bileşenleri 3-5-1 olup endomorfik mezomorf bir yapıya sahip oldukları bulundu (Şekil 6).

Vücut Kitle İndeksi'ne (VKİ) göre yapılan morfolojik sınıflandırmada ise 19 kadın öğretmenden 4'ünün "Zayıf", 12'sinin "Normal" ve 3'ünün "Şişman" bir yapıya sahip olduğu ve obez yapıda kadın öğretmenin olmadığı; 37 erkek öğretmenden 24'ünün "Şişman", 11'inin "Normal", 2'sinin ise obez bir yapıda olduğu, "Zayıf" bir yapıya sahip erkek öğretmenin olmadığı sonucuna varıldı (Tablo 17).

1270 kız öğrenci ve 1505 erkek öğrenci olmak üzere toplamda 2775 öğrenciye uygulanan anketler sonucunda elde ettiğimiz sonuçlar şunlardır:

Öğrencilerin çoğunluğunun beden eğitimi öğretmenlerinin "boy uzunluğunun önemli olmadığı" görüşünde oldukları, buna rağmen "kısa" boylu olması yerine "uzun" boylu olmasını belirgin bir farkla tercih ettikleri (Tablo 6), "kilolu" bir beden eğitimi öğretmeni yerine "zayıf" bir beden eğitimi öğretmeni belirgin bir farkla tercih ettikleri (Tablo 7), "iri" ve "ince" bir beden eğitimi öğretmeninden daha çok "atletik" bir beden eğitimi öğretmeni tercih ettikleri (Tablo 9), kız öğrencilerin çoğunluğunun "beden eğitimi öğretmeni olmak istememelerine" karşın erkek öğrencilerin çoğunluğunun "beden eğitimi öğretmeni olmak istedikleri" (Tablo 15), beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünü "örnek almadıkları" (Tablo 16) sonuçları bulundu.

Diğer yandan öğrencilerin çoğunluğu, beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel olarak formlarını koruduğu (Tablo 12), hayal ettikleri beden eğitimi öğretmenlerinin sahip oldukları fiziksel yapıya mevcut beden eğitimi öğretmenlerinin sahip olmadığı (Tablo 13), beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünüm olarak çoğunluğunun benzer özellikte olduğu (Tablo 14) görüşündedirler.

Araştırmada öğrencilere uygulanan anket verileri ile beden eğitimi öğretmenlerinin somatotip yapıları arasındaki ilişkilerden elde edilen sonuçlar şunlardır:

Öğretmenlerinin morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen hem kız hem erkek öğrenciler beden eğitimi öğretmenin “zayıf” olması gerektiği (Tablo 18), “atletik” olması gerektiği (Tablo 19), beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün spor yapma isteğini etkilemediği (Tablo 20), beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün spor yapma isteğini artırdığı (Tablo 21), kız öğrencilerde “zayıf” ve “normal” kiloda öğretmene sahip olanların mevcut öğretmenlerinin fiziksel görünümüne benzer öğretmen olmak istedikleri; “şişman” beden eğitimi öğretmenine sahip olanların ise mevcut öğretmenin fiziksel görünümüne benzer beden eğitimi öğretmeni olmak istemediği; erkek öğrencilerin çoğunluğunun ise morfolojik yapılarının farklı olmasına rağmen öğretmenlerinin fiziksel görünümüne benzer beden eğitimi öğretmeni olmak istedikleri (Tablo 25) görüşündedirler.

Diğer yandan öğrencilerin “şişman” beden eğitimi öğretmenini tercih etmedikleri (Tablo 22, 23), farklı morfolojik yapıda öğretmenlere sahip olmalarına rağmen kız öğrencilerin mevcut beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel görünümünün diğer öğretmenlerle benzer özellikte olduğu (Tablo 23) görüşündedirler.

Sonuç olarak öğrencilerin “atletik”, “zayıf” ve “normal” morfolojik yapıya sahip beden eğitimi öğretmenlerini tercih ettiklerini, “şişman” ve “iri” morfolojik yapıya sahip beden eğitimi öğretmenlerini model almadıklarını; “atletik”, “zayıf” ve “normal” morfolojik yapıya sahip beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerde spor yapma isteğini artırdığı, “şişman” ve “iri” morfolojik yapıya sahip beden eğitimi öğretmenlerinin ise öğrencilerde spor yapma isteğini azalttığını söyleyebiliriz.

6. 2. Öneriler

Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleği gereği sportif anlamda model alındıkları göz önüne alınarak fazla kilolu olmaktan kaçınmaları, öğrencilerde spor yapma isteğini ve ülkemizdeki bireyleri spora teşviki artırmak için atletik ve ince yapılı bir vücuda sahip olmaları gerektiği önerilebilir.

Bu çalışma Rize ilinde yapıldığı için birden fazla farklı illerde yapılarak sonuçlar daha genelleştirilebilir.

Örneklem grubunu oluşturan ortaokul ve lise dengi okulların dışında üniversitelerde ya da çeşitli spor kulüplerinde gerçekleştirilebilir. Öğretmen, öğrenci veya sporcu, antrenör sayısı artırılabilir.

Öğretmenin veya antrenörün öğrenci veya sporcular üzerindeki sosyal ve psikolojik etkisini azaltmak için öğretmenin veya antrenörün bulunmadığı yerlerde anketler yapılabilir.

7. KAYNAKLAR

- Açıkada, C., Ergen, E., Alpar, R. ve Sarpyener, K. (1991). Erkek sporcularda vücut kompozisyonu parametrelerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 1-25.
- Akgül, S., Göral, M., Demirel, M. ve Üstün, Ü. D. (2012). *İlköğretim öğrencilerinin okul içi ve okullar arası sportif etkinliklere katılma nedenlerinin çeşitli değişkenler açısından araştırılması*. <http://sbe.dpu.edu.tr/index/sayfa/2694/32sayi> adresinden 10 Mayıs 2017 tarihinde erişilmiştir.
- Akın, G. (2001). *Antropometri ve ergonometri*. Ankara: İnkansa Ofset Matbaacılık.
- Alıcıgüzel, İ. (1973). *İlk ve orta dereceli okullarda öğretim*. İstanbul: İnkılâp ve Aka Basımevi.
- Alkan, C., Sönmez, V., Tezcan, M., Senemoğlu, N., Bircan, İ., Karakütük, K. ve Şahin, T. (2000). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Astrand, P. O. and Rodahl, K. (1986). Textbook of work physiology. *J Respire Crit Care Med*, 152, 1107-1136.
- Avşar, Z. ve Sağlam, M. (2008). *Beden eğitimi öğretmeni nasıl olmalıdır? İlköğretim öğrencilerinin görüşleri*. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol7say3/v7s3m16.pdf> adresinden 10 Mayıs 2016 tarihinde erişilmiştir.
- Balçı, A. (1993). *Etkili okul*. Ankara: Yavuz Dağıtım.
- Barış, L., Minüroğlu, S., Çoruh, E. E. ve Sunay, H. (2003). Türk erkek voleybol milli takımının somatotip özelliklerinin incelenmesi. *Sportre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 53-56.
- Bayraktar, İ., Pekel, H. A., Yaman, M. ve Aydos, L. (2010). *Atletizmde Türkiye norm değerleri* (1. baskı). Ankara: Ata Ofset Matbaacılık.
- Behnke, A. R. and Wilmore, J. H. (1974). *Evaluation and regulation of body composition*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bilgen, N. (1998). Öğretmen ve eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 137, 61- 62.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö. ve Köklü, N. (2014). *Sosyal bilimler için istatistik* (15. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cameron, N. (1978). The methods of axiological anthropometry. In F. Falkner & J. Tanner (Ed.), *Human growth postnatal growth* (pp. 90-95, 2nd ed.). London: Tindal.
- Carter, J. E., Lindsay, H. and Barbara, H. (1990). *Somatotyping development and applications*. New York: Cambridge University Press.

- Carter, J. E. L. (2002). The Heath-Carter anthropometric somatotype -instruction manual-. *Department of Exercise and Nutritional Sciences, 4(6)*, 15-17.
- Cinkilli, E. (2011). *Voleybolcularda somatotip ve vücut bileşiminin belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirel, Ö. (1998). *Yabancı dil öğretmenlerinin yeterlikleri*. http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/makale_goster.php?id=1464 adresinden 12 Mayıs 2016 tarihinde erişilmiştir.
- Demirhan, G., Coşkun, H. ve Altay, F. (2002). Beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerine ilişkin görüşler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim ve Bilim Dergisi, 7(123)*, 35-41.
- Duquet, W. and Carter J. E. L. (2009). Somatotyping, kinanthropometry and exercise physiology laboratory manual tests procedures and data third edition volume one: anthropometry. In R. Eston & T. Reilly (Eds.), *Somatotyping* (pp. 54-72). London: Routledge
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Ertürk, S. (2013). *Eğitimde program geliştirme* (6. baskı). Ankara: Edge Akademi.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme* (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gültekin, T. (2007). *Spor antropolojisi ders notları (somatotip)*. <http://80.251.40.59/sports.ankara.edu.tr/koz/egz-fizll/somatotip.pdf> adresinden 15 Nisan 2016 tarihinde erişilmiştir.
- Gürses, Ç. ve Olgun, P. (1991). *Sporla başarıyı etkileyen faktörler, sportif yetenek araştırma metodu (Türkiye uygulaması)*. İstanbul: Türk Spor Vakfı Yayınları.
- Harris B. (1994). Health, height and history: An overview of recent developments in anthropometry history. *Soc Hist Med, 7*, 297–320.
- Heyward, V. H. and Stolarczyk, L. M. (1996). *Applied body composition assessment*. IL: Human Kinetics.
- İnan, Y. (2014). *Trabzon ilindeki amatör ve profesyonel futbol kalecilerinin antropometrik ve somatotip özelliklerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Kalkavan, A., Yüksel, O., Yapıcı, A. K., Şentürk, A. ve Eynur, A. (2006, Kasım). *Küçük ve yıldız basketbolcuların fiziksel, biyomotorik ve antropometrik özelliklerinin araştırılması*. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sunulan bildiri, Muğla.
- Kavcar, C. (2003, Mayıs). *Alan öğretmeni yetiştirme*. Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu'nda sunulan bildiri, Cumhuriyet Üniversitesi, Sivas.
- Kayış, B. (1986). *İlkokul öğrencilerinin boyutsal ölçülerinin saptanması*. Ankara: TÜBİTAK.

- Koca, B., Özder, A., Gültekin, T. ve Akın, G. (2002). Farklı kategorideki futbolcuların somatotip özellikleri. *Antropoloji Dergisi*, 15, 91-102.
- Kuşçu, E. (2006). *Ortaöğretimde okuyan sporcu öğrencilerin ideal beden eğitimi öğretmeni profilini algılayabilme düzeyleri (Konya ili örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Küçükahmet, L. (1999). *Öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Küçükahmet, L. (2000). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Leif, J. and Rustin, G. (1980). *Genel pedagoji* (N. Yüzbaşıoğulları, Çev.). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Lohman, T. G., Roche, A. F. and Martorel, R. (Eds.). (1988). *Anthropometric standardization reference manual*. Illinois: Champaign.
- Maud, P. J. and Foster, C. (1995). *Physiological assessment of human fitness*. USA: Human Kinetics.
- Mihajlova, V. (1981). Early orientation of children toward sport. *Turkish Journal of Sports Medicine*, 16(3), 65-72.
- Morin, E. (2003). *Geleceğin eğitimi için yedi bilgi* (H. Dilli, Çev.). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Bilgi Yayınları.
- Mülazımoğlu, O. (2007). *Somatotip yapıları spor yapmaya uygun çocukların spor branşlarına özgü yetenek düzeylerinin araştırılması (Ankara ili örneği)* (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2017). *Milli eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2016/2017*. Ankara: Resmi İstatistik Programı Yayını.
- Milli Eğitim Bakanlığı OBESİD Başkanlığı [MEB]. (1993). *Sosyal ve kültürel faaliyetler*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Özcan, G., Mirzeoğlu, A. D. ve Çoknaz, D. (2016). Öğrenci gözüyle beden eğitimi ve spor dersi ve öğretmeni. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 270-291.
- Özer, K. (1993). *Antropometri, sporda morfolojik planlama*. İstanbul: Kazancı Matbaacılık.
- Poyraz, A. (1999). *Ortaöğretim kurumlarında ders dışı sportif faaliyetlerin organizasyonu katılım sorunları ve çözüm yolları üzerine bir araştırma (Afyon il örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sallis, J. F. and Owens, N. (1999). *Physical activity and behavioral medicine*. Thousands Oaks. CA: Sage.
- Saran, N. (1971). Antropoloji ve kolları. *Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Dergisi*, 1, 77-99.

- Senemoğlu, N. (2004). *Gelişim öğrenme ve öğretmen-kuramdan uygulamaya*. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Siedentop, D., Mand, C. and Taggard, A. (1986). *Physical education teaching and curriculum strategies for grades 5-12*. Mountain View: Mayfield Publishing Company.
- Sönmez, V. (2003). *Eğitimin tarihsel temelleri-öğretmenlik mesleğine giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sünbül, M. A. (2006). Öğretmen niteliği ve öğretimdeki rolü. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 1, 597-607.
- Tamer, K. (2000). *Sporda fiziksel-fizyolojik performansın ölçülmesi ve değerlendirilmesi*. Ankara: Türkerler Kitapevi.
- Tamer, K. ve Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset.
- Tezcan, M. (1985). *Eğitim sosyolojisi* (4. baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (2009). *Türkçe sözlük (Tıpkıbasım)*. Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Uzungörür, S. (2000). *Farklı kategorilerdeki bayan basketbolcuların somatotip özelliklerinin sedanterlerle karşılaştırılması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Variş, F. (1976). Eğitimde program geliştirme teori ve teknikler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları*.
- Variş, F. (1994). *Eğitim bilimine giriş*. Konya: Atlas Kitabevi.
- World Health Organization (2000). *Obesity: preventing and managing the global epidemic: report of a WHO consultation on obesity*. Geneva: WHO
- Yıldırım, İ. (2001, Kasım). *Kaliteli öğretmen yetiştirme ve hizmetiçi eğitimin yeri*. Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimde Kalite Paneli'nde sunulan bildiri, Ankara.
- Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C. ve Soran, H. (2004). Öğretmen öz-yeterlik inancı. *Bilim ve Aklın Aydınliğında Eğitim Dergisi*, 5(58), 50-54.
- Zorba, E. (2005). *Vücut yapısı ölçüm yöntemleri ve şişmanlıkla başa çıkma*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Zorba, E. ve Ziyagil, M. A. (1995). *Vücut kompozisyonu ve ölçüm metodları*. Trabzon: Gen Maatbacılık.

8. EKLER

Ek 1. Okullarda Yapılacak Araştırma İçin Rize İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden Alınan İzin Belgesi 1

T.C.
RİZE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 57774812-604.01.02-E.1105819
Konu : Çalışma İzni

26.01.2017

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)
TRABZON

- İlgi : a) Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
09.01.2017 tarihli ve 25919855/044/4 sayılı yazı.
b) Rize Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü 26.01.2017 tarihli ve
57774812-604.01.02-E.1083188 sayılı olur.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Lisans öğrencisi Akif KAPLAN'ın "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Fiziksel Yapılarının Öğrencilerine Model Olabilme Düzeylerinin İncelenmesi" konulu bilimsel çalışması ve "Beden Eğitimi Öğretmeninin Fiziksel Yapısının Model Olma Düzeyinin İncelenmesi" Anketinin Müdürlüğümüze bağlı ortaokul ve lise dengi okullarda uygulanması ile ilgili izin onayı ekte gönderilmiştir.

Söz konusu öğrencinin çalışmasını tamamladıktan sonra, çalışmaların iki örneğini CD ortamında Müdürlüğümüze teslim etmesi ile ilgili " Araştırmanın Teslimine İlişkin Taahhütname Tutanağını" imzalaması gerekmektedir.

Gereğini arz ederim.

Salih YELKENCİ
Millî Eğitim Müdür V.

EKLER:

- 1- Yazı (2 sayfa)
- 2- Bilimsel Çalışma Özeti (7 sayfa)
- 3- Anket (2 sayfa)
- 4- Takvim (1 sayfa)
- 5- Araştırma Değerlendirme Formu (1 sayfa)
- 6- Olur (1 sayfa)

Görsel Elektronik İmza
ASLI İLE AYNI
23.01.2017
Kemal KILIÇ
Bilgisayar İşletmeni

Adres: Valilik Binası Kat:3 Merkez/RİZE
Elektronik Ağ: www.rize.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme53@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Hasan ESİR Şef
Tel: 0 464 213 04 39
Faks: 0 464 213 04 41

Ek 2. Okullarda Yapılacak Araştırma İçin Rize İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nden Alınan İzin Belgesi 2

T.C.
RİZE VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 57774812-604.01.02-E.1083188
Konu : Çalışma İzni

26.01.2017

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
09.01.2017 tarihli ve 25919855/044/4 sayılı yazı.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Lisans öğrencisi Akif KAPLAN'ın "Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Fiziksel Yapılarının Öğrencilerine Model Olabilme Düzeylerinin İncelenmesi" konulu bilimsel çalışmasını ve Beden Eğitimi Öğretmeninin Fiziksel Yapısının Model Olma Düzeyinin İncelenmesi Anketini müdürlüğümüze bağlı ortaokul ve lise dengi okullarda uygulaması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Hasan TEKKE
Müdür a.
Şube Müdürü

OLUR
26.01.2017

Salih YELKENCİ
Vali a.
Millî Eğitim Müdür V.

EKLER:

- 1- Yazı (1 adet)
- 2- İzin Formu (1 adet)
- 3- Bilimsel Çalışma Özeti (7 sayfa)
- 4- Anket (2 sayfa)
- 5- Takvim (1 sayfa)
- 6- Araştırma Değerlendirme Formu (1 sayfa)

Adres: Valilik Binası Kat:3 Merkez/RİZE
Elektronik Ağ: www.rize.meb.gov.tr
e-posta: stratejigelistirme53@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Hasan ESİR, Şef
Tel: 0 464 213 04 39
Faks: 0 464 213 04 41

Bu evrak gövvelî elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden 77ca-46ea-365b-8ea7-f9dc kodu ile kayıt edilebilir.

Ek 3. Anket Formu

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENİNİN FİZİKSEL YAPISININ MODEL OLMA DÜZEYİNİN İNCELENMESİ ANKETİ

Değerli Öğrenciler,

Bu anket, beden eğitimi öğretmenlerinin fiziksel uygunluğunun öğrencileri üzerindeki etkilerini incelemek üzere yapılmakta olan bilimsel bir araştırma için hazırlanmıştır.

Ankette belirttiğiniz bilgileriniz ve görüşlerinizin gizliliği korunacak ve sadece araştırmacılar tarafından veri olarak kaydedilecektir. Görüşleriniz öğretmenleriniz veya okul idareniz ile paylaşılmayacak ve bu görüşleriniz bireysel olarak değerlendirilmeyecek olup genel bir görüş belirlemek amacıyla kullanılacaktır. Sorulara içtenlikle ve dürüstçe cevaplar vermeniz, yapılan araştırmanın doğru sonuçlara ulaşması bakımından bizlere yardımcı olacak ve bu sonuçlar beden eğitimi dersinin ve öğretmenlerinin daha etkili olmasına katkı sağlayacaktır.

Ankete içten ve dürüstçe cevaplar vereceğinize inanıyorum, şimdiden teşekkür ediyorum.

Akif KAPLAN

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi
E-mail: akifkaplan.84@hotmail.com

- ❖ 1.soruyu rakam ile doldurunuz
- ❖ Her soruya sadece bir cevap veriniz.
- ❖ Cevap verirken her soru için sadece bir dörtgenin içine **X** işareti koymaya dikkat ediniz.
- ❖ Soruları atlamamaya yani boş bırakmamaya dikkat ediniz.

1. Yaşınız:

2. Cinsiyetiniz: Kız Erkek

3. Öğrenim Durumunuz: Ortaokul Lise

4. Sınıfınız: 5 6 7 8
 9 10 11 12

5. Beden Eğitimi öğretmeniniz kaç yıldan beri dersinize giriyor?

0-1 yıl arası 1-2 yıl arası 2-3 yıl arası 3-4 yıl arası

6. Sizce beden eğitimi öğretmenlerinin boy uzunluğu nasıl olmalıdır?

- Uzun boylu olmalıdır.
- Kısa boylu olmalıdır.
- Boy uzunluğu önemli değildir.

7. Sizce beden eğitimi öğretmenlerinin kiloları nasıl olmalıdır?

- Zayıf olmalıdır.
- Kilolu (şişman) olmalıdır.
- Kilosu önemli değildir.

8. Sizce beden eğitimi öğretmeninizin fiziksel görünümü (boy, kilo, vücut yapısı, vs.) mesleğine göre uygun mudur?

- Evet, uygundur.
- Kararsızım.
- Hayır, uygun değildir.

Arka sayfaya geçiniz

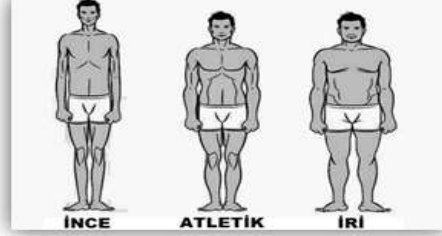
Ek 3'ün devamı

9. Sizce beden eğitimi öğretmenin fiziksel görünümü (vücut yapısı/vücut şekli) nasıl olmalıdır?
(Örnek resimli)

Resim → Vücut Yapısı/Vücut Şekli Örneği

DİKKAT! Resimi değil, şıklardan birini işaretleyiniz.

- İnce** yapıda olmalıdır (Hem az kaslı hem de yağsız bir vücut).
- Atletik** olmalıdır (Kaslı ama yağsız bir vücut).
- İri** yapıda olmalıdır (Hem kaslı hem de yağlı bir vücut).
- Fiziksel görünümü (vücut yapısı) **önemli değildir.**

10. Beden eğitimi öğretmenin fiziksel görünümü (boy, kilo, vücut yapısı, vs.) spor yapma isteğinizi etkiliyor mu?

- Evet, etkiliyor.
- Kararsızım.
- Hayır, etkilemiyor.

UYARI! 10.soruda "Kararsızım" ile "Hayır, etkilemiyor" cevabını işaretleyenler 11.soruya cevap vermemelidir.

11. Onuncu(10.) soruya cevabınız "Evet, etkiliyor" ise beden eğitimi öğretmenin fiziksel görünümü (boy, kilo, vücut yapısı, vs.) spor yapma isteğinizi ne yönde etkiliyor?

- Öğretmenimizin fiziksel görünümü spor yapma isteğimi **artırıyor.**
- Öğretmenimizin fiziksel görünümü spor yapma isteğimi **azaltıyor.**

12. Sizce beden eğitimi öğretmenin kilosu zaman geçtikçe artıyor mu?

- Evet, artıyor.
- Kararsızım.
- Hayır, artmıyor.

13. Beden eğitimi öğretmenin ile hayal ettiğiniz beden eğitimi öğretmeni benzer özellikte midir?

- Evet, kesinlikle.
- Kısmen.
- Hayır, kesinlikle değil.

14. Beden eğitimi öğretmenin, şu ana kadar gördüğünüz beden eğitimi öğretmenleri arasında fiziksel görünüm (boy, kilo, vücut yapısı, vs.) olarak sizce nasıl biridir?

- Fiziksel görünümü en iyi olanıdır.
- Fiziksel görünümü diğerleri ile benzer özelliktedir.
- Fiziksel görünümü en kötü olanıdır.

15. Beden eğitimi öğretmeni olmak ister misiniz?

- Evet, isterim.
- Kararsızım.
- Hayır, istemem.

16. Bir beden eğitimi öğretmeni olmak isteseydiniz, şu anki beden eğitimi öğretmenin fiziksel görünümüne (boy, kilo, vücut yapısı, vs.) benzer bir öğretmen olmak ister miydiniz?

- Evet, isterdim.
- Kararsızım.
- Hayır, istemezdim.

9. ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

Akif KAPLAN, 10.05.1984 tarihinde Kahramanmaraş'ta doğdu. İlköğretim, lise ve üniversite öğrenimini Kahramanmaraş'ta tamamladı. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü'nden 2009 yılında mezun oldu.

Bir dönem gazetecilik mesleği de yapan Akif KAPLAN, 2011 yılında Diyarbakır'a beden eğitimi ve spor öğretmeni olarak atandı. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimi almaya hak kazandı ve bu nedenle 2014 yılında Rize'ye tayin oldu.

2018 yılında Kahramanmaraş'a tayin oldu ve halen burada görev yapmaktadır.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : Akif KAPLAN, Tekir Mahallesi Gösteren Sok. Ev Nu: 47
Onikişubat / KAHRAMANMARAŞ

E-Posta : akifkaplan.84@hotmail.com

Tel : 0 (507) 948 21 65